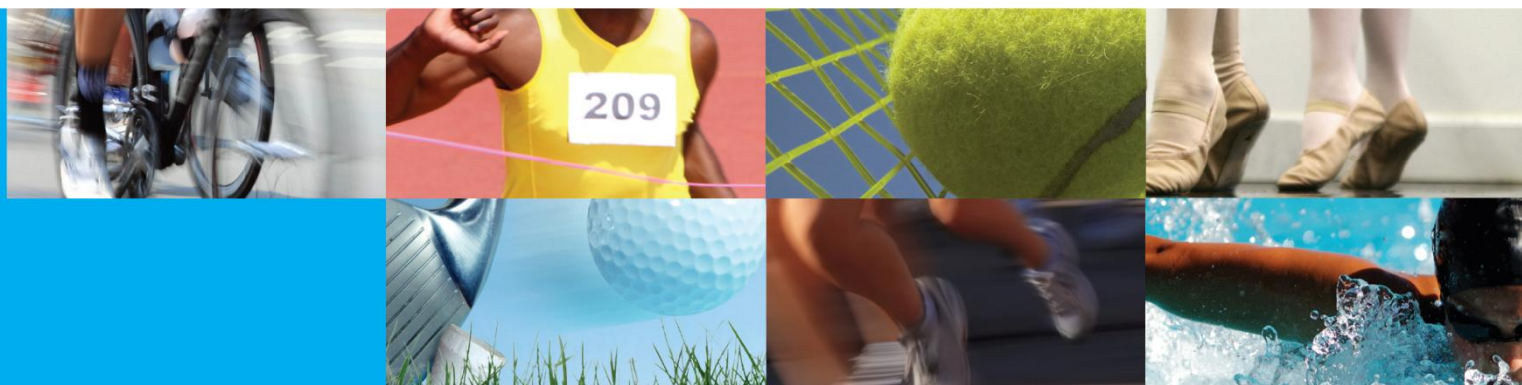

Ruimte voor sport in Leeuwarden

Karin Wezenberg - Hoenderkamp

Ruimte voor sport in Leeuwarden

Een vraag-aanbodanalyse van buitensport- en binnensportaccommodaties,
2014-2030

in opdracht van de gemeente Leeuwarden

Karin Wezenberg - Hoenderkamp

Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

*Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
+31 (0)30 721 02 20 | www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl | [@mulierinstituut](https://www.instagram.com/mulierinstituut)*

Inhoudsopgave

1.	Inleiding en werkwijze	7
1.1	Aanleiding	7
1.2	Onderzoeksvragen	7
1.3	Werkwijze	7
1.4	Uitgangspunten	8
1.5	Leeswijzer	8
2.	Onderzoeksmethode	9
2.1	Ruimte-instrument voor veldsporten	9
2.2	Ruimtebehoefte voor atletiek, rugby en kaatsen	10
2.3	Draagvlakmethode voor sporthallen	10
2.4	Bevolkingsontwikkeling	10
3.	Buitensport	13
3.1	Voetbal	13
3.2	Hockey	20
3.3	Korfbal	22
3.4	Honk- en softbal	26
3.5	Rugby	28
3.6	Atletiek	29
3.7	Kaatsen	29
4.	Binnensport	33
4.1	Vraag-aanbodanalyse sporthallen	33
4.2	Huidige bezetting sporthallen en gymzalen	35
4.3	Conclusies	37
5.	Conclusies	41
	Bijlage 1 Indeling wijken	43
	Bijlage 2 Bevolkingsgegevens per wijk	45
	Bijlage 3 Gebruikte begrippen	49
	Bijlage 4 Bezetting sporthallen en gymzalen (kaarten)	51
	Bijlage 5 Bezetting per gymzaal (tabel)	53

1. Inleiding en werkwijze

1.1 Aanleiding

De gemeente Leeuwarden is bezig met het opstellen van nieuw sportaccommodatiebeleid. Een van de redenen hiervoor is dat er in 2014 een gemeentelijke herindeling is geweest, waardoor Leeuwarden uitgebreid is met een deel van de voormalige gemeente Boarnsterhim. In het nieuwe sportaccommodatiebeleid wil de gemeente diverse aspecten vastleggen, zoals de huidige en de toekomstige behoefte aan sportvoorzieningen, de tarievenstructuur, de zelfwerkzaamheid van sportverenigingen en (oplossingen voor) knelpunten. Met medewerking van B.V. Sport, diverse sportverenigingen, bijeenkomsten en ‘mee-denkgroepen’ verwacht de gemeente in het voorjaar van 2015 een gedegen en gedragen sportaccommodatiebeleidsplan aan de gemeenteraad te kunnen overhandigen.

De gemeente Leeuwarden gaf het Mulier Instituut opdracht om de huidige en de toekomstige behoefte aan sportvoorzieningen (in 2020 en in 2030) in kaart te brengen. Het gaat hierbij zowel om de ruimtebehoefte voor verschillende buitensporten (voetbal, korfbal, hockey, honk- en softbal, rugby, atletiek en kaatsen) als om de behoefte aan binnensportaccommodaties (sporthallen).

1.2 Onderzoeksvragen

De volgende vragen staan centraal in dit onderzoek:

1. Wat is de huidige vraag naar velden voor voetbal, hockey, korfbal, honk- en softbal, rugby, atletiek en kaatsen in de gemeente Leeuwarden en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod?
2. Wat is de vraag naar velden voor deze sporten in 2020 en in 2030 op basis van de te verwachten bevolkingsontwikkeling (omvang en samenstelling) en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod?
3. Wat is de huidige en toekomstige vraag naar sporthallen (in 2020 en in 2030) in de gemeente Leeuwarden en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod?

1.3 Werkwijze

Voor de vraag-aanbodanalyses van de buitensporten gebruiken we ons ruimte-instrument. Dit rekeninstrument berekent op basis van teamaantallen en door VSG en NOC*NSF vastgestelde planningsnormen het benodigde aantal velden. Door dit aantal af te zetten tegen het huidige aantal velden worden eventuele tekorten of overschotten in kaart gebracht. Op basis van de verwachte bevolkingsontwikkeling berekenen we vervolgens wat de behoefte in 2020 en in 2030 is en zetten dit af tegen het huidige aanbod.

Voor rugby, atletiek en kaatsen zijn geen algemeen geldende planningsnormen beschikbaar. Voor deze buitensporten gebruiken we landelijke trends in de ledenontwikkeling en lokale informatie van de sportbonden en de verenigingen om de huidige situatie en de verwachtingen voor de toekomst inzichtelijk te maken.

Voor de vraag-aanbodanalyse van sporthallen worden draagvlakcijfers gebruikt, waarbij een minimale en maximale variant wordt doorgerekend. Door gebruik te maken van de huidige bezettingsgraden van

de sporthallen en eventuele overlooptmogelijkheden in gymzalen wordt beschreven of de minimale of maximale variant het meest van toepassing is.

De eerste resultaten van de analyses zijn op 28 oktober 2014 tijdens een Sportontmoeting van de gemeente gepresenteerd. Bij deze bijeenkomst waren zeventig vertegenwoordigers van onder andere sportverenigingen, de gemeente en belangenorganisaties aanwezig. De opmerkingen en aandachtspunten die daar gemaakt zijn, zijn verwerkt in de berekeningen en in de rapportage.

1.4 Uitgangspunten

- Om de ruimtebehoefte voor sport te inventariseren wordt in dit onderzoek alleen rekening gehouden met de formele sportaccommodaties, die door de gemeente worden verhuurd aan sportverenigingen. De wielervedbaan op sportpark Kalverdijkje Zuid (gebruikt door sportvereniging De Friesche Leeuw en tevens openbaar toegankelijk) maakt geen deel uit van het onderzoek. Er wordt vanuit gegaan dat deze accommodatie in dezelfde vorm op het sportcomplex Kalverdijkje Zuid blijft. Op Sportcomplex de Magere Weide wordt sinds 2013 op zondag cricket gespeeld op één van de velden. Omdat er op zondag ruimte genoeg is, is cricket niet apart in de berekeningen meegenomen.
- In 2018 zal de huidige gemeente Leeuwarderadeel deel gaan uitmaken van de gemeente Leeuwarden. In de behoefteberekeningen houden we daar rekening mee door gegevens over teamaantallen, sportaanbod en demografische ontwikkelingen van deze gemeente alvast mee te tellen. Een deel van de voormalige gemeente Boarnsterhim hoort sinds begin 2014 bij de gemeente Leeuwarden. Als in deze rapportage gesproken wordt over de gemeente Leeuwarden, is dat inclusief dit gedeelte van de voormalige gemeente Boarnsterhim.
- Het ruimte-instrument gebruiken we op gemeenteniveau (inclusief Leeuwarderadeel), met uitzondering van voetbal en korfbal. Voor deze twee sporten bepalen we per sportpark of er eventuele tekorten of overschotten (gaan) bestaan.
- In de toelichtingen op de resultaten wordt dikwijls op het niveau van 'wijken' gerapporteerd. Een kaart met deze indeling in wijken is opgenomen in bijlage 1.
- Bij de analyse voor de binnensport wordt, naast de berekening van de totale binnensportbehoefte, een berekening uitgevoerd op basis van de bevolkingsomvang exclusief studenten. Hierbij wordt een van de hallen van de Rengershal,¹ die voornamelijk voor studentensport wordt gebruikt, buiten beschouwing gelaten.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 geven we een overzicht van de gehanteerde onderzoeksmethode om de behoefte aan ruimte voor sport in kaart te brengen. In hoofdstuk 3 staan de buitensporten centraal en wordt in afzonderlijke paragrafen ingegaan op het benodigde aantal sportvelden in de periode 2014-2030. Hoofdstuk 4 bevat de resultaten van de analyse voor de binnensporten (sporthallen). Behalve op de resultaten van de vraag-aanbodanalyse gaan we kort in op de bezettingscijfers van de sporthallen en de gymzalen. Hoofdstuk 5 tot slot beschrijft de conclusies op basis van de antwoorden op de onderzoeksvragen.

¹ De andere hal in de Rengershal wordt wel door de breedtesport gebruikt.

2. Onderzoeksmethode

In dit hoofdstuk beschrijven we de verschillende methoden die zijn toegepast om de huidige en de toekomstige ruimtebehoefte te bepalen. In paragraaf 2.1 staat het ruimte-instrument voor de buitensporten centraal, waarna in paragraaf 2.2 wordt beschreven hoe voor de sporten rugby, atletiek en kaatsen de (toekomstige) ruimtebehoefte is bepaald. Paragraaf 2.3 gaat in op de draagvlakmethode, waarmee inzicht wordt verkregen in het benodigde aantal sporthallen in de gemeente Leeuwarden. Omdat voor alle prognoses de bevolkingsontwikkeling van belang is, is dit het onderwerp van de laatste paragraaf (2.4)

2.1 Ruimte-instrument voor veldsporten

Het gehanteerde ruimte-instrument maakt waar mogelijk gebruik van harde gegevens. Dat wil zeggen dat de berekeningen worden gemaakt aan de hand van duidelijk te kwantificeren gegevens, zoals teamaantallen, belastbaarheid van velden en planningsnormen. Het instrument is toegepast voor de veldsporten voetbal, hockey, korfbal en honk-/softbal. Voor de doorrekeningen naar 2020 en 2030 is de bevolkingsprognosemethode toegepast. Deze methode gaat uit van de teamaantallen van het seizoen 2014/2015, die vervolgens voor 2020 of 2030 worden opgehoogd of verlaagd, afhankelijk van de verwachte bevolkingsontwikkeling. Hierbij houden we rekening met verschillende leeftijdscategorieën in de diverse soorten teams (zie tabel B2.1 in bijlage 2). Een belangrijk uitgangspunt bij deze methode is dat een constante populariteit van de sporten wordt verondersteld, waardoor de ontwikkeling van het aantal teams alleen afhankelijk is van de bevolkingsontwikkeling.

Aan de hand van het verwachte aantal en het type teams is vervolgens door berekening van het aantal normteams en met de planningsnormen van VSG/NOC*NSF berekend hoeveel velden er nodig zijn in 2014, 2020 en 2030.² Dit aantal is afgezet tegen het huidige aantal en type beschikbare velden volgens opgave van de gemeenten Leeuwarden en Leeuwarderadeel. Het verschil tussen de behoefte aan velden en het huidige aanbod geeft het tekort of overschot weer.

Voor voetbal en korfbal zijn twee analyses uitgevoerd, één op gemeenteniveau en één op sportparkniveau. Voor beide sporten zijn meerdere verenigingen op diverse sportparken in de gemeente actief. Bij de berekening op gemeenteniveau wordt uitgegaan van de fictieve situatie dat de teams niet gebonden zijn aan een vereniging of accommodatie, maar de trainingen en wedstrijden op elk veld kunnen afwerken. Bij de berekening op sportparkniveau wordt per park bepaald in hoeverre er tekorten of overschotten bestaan of gaan optreden in de toekomst. De berekening op gemeenteniveau geeft als resultaat de minimale behoefte aan sportvelden in de gemeente aan (ervan uitgaande dat de teams niet gebonden zijn aan bepaalde accommodaties), terwijl de berekening op sportparkniveau de maximale behoefte aan velden geeft (ervan uitgaande dat alle verenigingen zich qua ledental vergelijkbaar ontwikkelen als het stadsdeel waarin het sportpark zich bevindt). De daadwerkelijke behoefte zal, zeker voor 2020 en voor 2030, tussen deze minimale en maximale behoefte in liggen.

² Zie bijlage 3 voor een toelichting op de gebruikte begrippen.

2.2 Ruimtebehoefte voor atletiek, rugby en kaatsen

Om te bepalen in hoeverre de aanwezige atletiekaccommodaties voldoende ruimte bieden of aanleiding geven voor de aanleg van een aanvullende of een nieuwe accommodatie, is informatie van de AtletiekUnie gebruikt. Daarnaast is uitgegaan van de vuistregel van de Atletiekunie: één atletiekbaan in gemeenten met meer dan 40.000 inwoners³. Tot slot zijn de verwachtingen voor de ontwikkeling van het ledental van de atletiekvereniging Lionitas gebruikt.

Bij de behoeftebepaling van rugby is op een soortgelijke wijze te werk gegaan. Rugbyvereniging Greate Pier is gevraagd naar de huidige ruimtebehoefte en de eventuele (groei)verwachtingen voor de toekomst. Tevens zijn gegevens van de Rugbybond over de ontwikkelingen van de rugbysport gebruikt.

Voor kaatsen voorspellen we het aantal leden in 2020 en in 2030 op basis van het huidige aantal leden, de bevolkingsontwikkeling en onder de aanname dat de sportdeelname niet verandert. Tevens is informatie van de Kaatsbond en kaatsvereniging KV 't Oosten (Wergea) gebruikt om de verwachtingen voor de toekomst inzichtelijk te kunnen maken.

2.3 Draagvlakmethode voor sporthallen

Voor de berekening van de behoefte aan sporthallen is gebruikgemaakt van draagvlakcijfers: het aantal inwoners per voorziening. De gebruikte draagvlakcijfers zijn afkomstig uit de Planologische Kengetallen. Er worden twee draagvlakcijfers gegeven, zodat een bandbreedte ontstaat. De maximale variant gaat uit van één sporthal op 15.000 inwoners en de minimale variant van één sporthal op 20.000 inwoners. De berekende vraag naar sporthallen is afgezet tegen het aanbod. Na het vaststellen van de huidige ruimtebehoefte is met behulp van de bevolkingsprognose de toekomstige ruimtebehoefte berekend. Voor de volledigheid is ook een berekening gemaakt waarbij de studentensport (in de Rengershal) buiten beschouwing is gelaten.

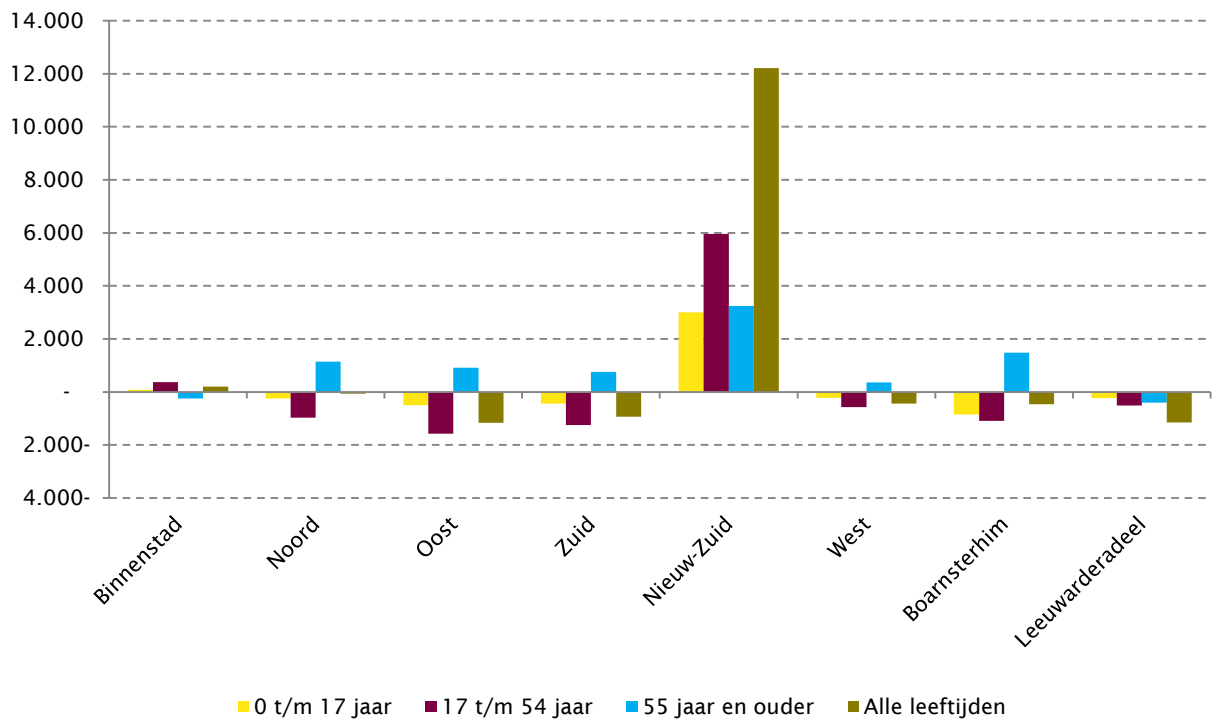
De draagvlakmethode schept een bandbreedte voor de behoefte aan sporthallen. De plaatsbepaling binnen deze bandbreedte is onder andere afhankelijk van de aanwezigheid van sportzalen en gymzalen (buffer bij ondercapaciteit) en de huidige bezetting van de sporthallen.

2.4 Bevolkingsontwikkeling

De gemeente Leeuwarden krijgt tot 2030 te maken met een bevolkingsgroei van 9 procent. Houden we rekening met de toetreding van Leeuwarderadeel, dan is deze groei iets lager (7%). In figuur 2.1 is de bevolkingsontwikkeling per wijk en per leeftijdscategorie weergegeven. De grote toename van inwoners in Nieuw-Zuid valt direct op en deze groei is zelfs zo groot dat zij alle bevolkingsafnames in de andere wijken compenseert. Uit deze figuur blijkt ook dat in de meeste andere wijken het aantal 55-plussers toeneemt en met name de groep volwassenen (18 t/m 54 jaar) in aantal afneemt. Het aantal jongeren (onder de 18 jaar) neemt in alle wijken licht af, met uitzondering van de binnenstad (en Nieuw-Zuid).

³ Alleen in de grote steden zijn er twee atletiekaccommodaties

Figuur 2.1 Bevolkingsontwikkeling per wijk en per leeftijdscategorie, 2014–2030

Bron: Bevolkingsprognose Gemeente Leeuwarden 2010-2030 (2011)

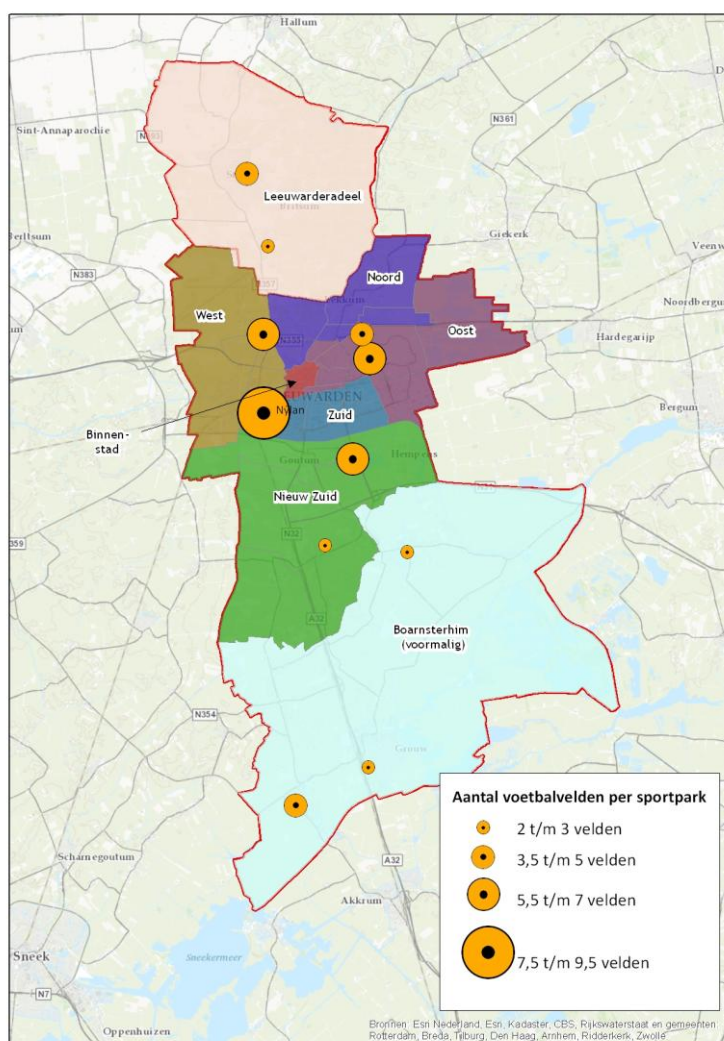
3. Buitensport

In dit hoofdstuk staan de buitensporten centraal. In elke paragraaf zijn de resultaten van de behoefteberekeningen in tabelvorm (indien mogelijk) weergegeven en van een toelichting voorzien. Diverse kaarten geven de resultaten nog eens ruimtelijk weer.

3.1 Voetbal

In de gemeente Leeuwarden zijn in totaal 9 sportparken, waarop 13 voetbalverenigingen en 351 teams actief zijn. De 9 sportparken hebben 29,5 natuurgasvelden (23 wedstrijd- en 6,5 trainingsvelden), 11,5 kunstgrasvelden, 2 wetra-velden en 2 pupillenvelden (ter grootte van een half voetbalveld). In de gemeente Leeuwarderadeel zijn 2 voetbalverenigingen die met 52 teams op 2 sportparken actief zijn. Er zijn in totaal 4 natuurgasvelden (allemaal wedstrijd-velden), 2 kunstgrasvelden en 1 wetra-veld. Kaart 3.1 geeft het overzicht van de voetbalaccommodaties in kaartvorm weer. Tabel 3.1 (p. 16) bevat het overzicht van het aantal velden en teams per wijk, sportpark en vereniging.

Kaart 3.1 Overzicht voetbalaccommodaties

Tabel 3.2 (p. 17) laat de uitgangsgesgevens en de resultaten van de behoefteberekening (2014) op sportparkniveau zien. Het aantal velden is niet exact gelijk aan het 'aanbod' aan velden. Dit wordt veroorzaakt door de kunstgrasvelden; deze tellen in de planning dubbel mee (één keer als wedstrijdveld en één keer als trainingsveld). De wetra-velden worden als wedstrijdveld (Kalverdijkje Zuid) of trainingsveld ('t Loo en It Gryn) meegenomen. De pupillen-velden zijn halve velden waarop de 35+/45+-categorie en de pupillen hun wedstrijden en trainingen (kunnen) spelen. In de berekening zijn deze velden als half veld meegenomen.

In de kolommen met de berekende behoefte aan wedstrijdvelen zijn twee categorieën opgenomen: cultuurtechnisch en organisatorisch.⁴ De cultuurtechnische behoefte aan wedstrijdvelen is gebaseerd op de belastbaarheid van de velden en de bijbehorende planningsnormen. Organisatorisch is het in een aantal gevallen wenselijk dat een extra veld beschikbaar is, omdat een wedstrijd dag dan niet van 's morgens vroeg tot 's avonds laat volgepland hoeft te worden. Strikt genomen zijn deze 'organisatorische' velden niet noodzakelijk, maar wel vaak zeer gewenst door de verenigingen op de sportparken.

Bekijken we de berekende overschotten en tekorten in 2014 (tabel 3.2, p. 17, en kaart 3.2, p. 19), dan zien we het volgende:

- Sportpark Magere Weide heeft een tekort van een half trainingsveld. Voetbalvereniging Lac Frisia geeft aan dat de trainingscapaciteit onder druk staat, vanwege de vele junioren die willen trainen. De trainingsmogelijkheden van deze groep beperken zich tot de woensdagmiddag of de woensdagavond (vroeg).
- Sportpark Nylan heeft een half trainingsveld over en precies genoeg wedstrijdvelen.
- Sportpark Wiarda in de wijk Nieuw-Zuid komt twee wedstrijdvelen en één trainingsveld tekort. Dit kan worden opgelost door de aanleg van één kunstgrasveld en één natuurgrasveld. De gemeente heeft dit ook al gecommuniceerd aan de betreffende verenigingen.
- Sportpark 't Loo is een kleine voetbalaccommodatie met meer dan voldoende ruimte voor de wedstrijden en de trainingen.
- De twee sportparken op 't Kalverdijkje hebben vraag en aanbod vrij goed op elkaar afgestemd. Kalverdijkje-Noord heeft in theorie een trainingsveld over, maar omdat dit een kunstgrasveld betreft (en het wedstrijdveld wel nodig is), is dit in de praktijk geen overschot. Kalverdijkje-Zuid heeft twee wedstrijdvelen over⁵.
- In (voormalig) Boarnsterhim zijn drie kernen met voetbalaccommodaties. Op Wergea en Jirnsum is een wedstrijdveld 'over', maar deze velden worden zomers intensief door de kaatsvereniging gebruikt. In Grou zijn vraag en aanbod goed in balans: er zijn geen velden over of tekort.
- In de gemeente Leeuwarderadeel wordt op twee sportparken gevoetbald. Zowel op sportpark It Gryn als in Koarnjum/Jelsum is één wedstrijdveld over. Het natuurgrasveld in Koarnjum/Jelsum wordt ook door kaatsvereniging It Partoer gebruikt. Medegebruik, bijvoorbeeld door bewegingsonderwijs, is niet bekend.

⁴ Organisatorisch in dit verband is vergelijkbaar met de term 'bruto-netto'-speeltijd die de KNVB gebruikt.

⁵ Het wetra-veld is als wedstrijdveld in de analyse meegenomen. Wordt dit veld als trainingsveld aangemerkt dan is het overschot gelijk aan 1 wedstrijd- en 1 trainingsveld

Kijken we naar de toekomst, dan zien we dat op de meeste sportparken niets verandert in de behoefte aan voetbalvelden (tabel 3.3, p. 18, en kaart 3.2, p. 19). Uitzondering hierop zijn de sportparken Wiarda, Nylan en It Gryn. Sportpark It Gryn krijgt te maken met een teruglopend ledenaantal (op basis van de bevolkingsprognose) en houdt een extra (trainings-)veld over. Ook wijk Zuid, waarin sportpark Nylan ligt, krijgt te maken met teruglopende bevolkingsaantallen, waardoor een extra trainingsveld overblijft. Opgemerkt moet wel worden dat de aangrenzende wijk Nieuw-Zuid een enorme bevolkingstoename te verwerken krijgt, waardoor op sportpark Wiarda het tekort zal oplopen naar meer dan tien voetbalvelden. Hierbij is er vanuit gegaan dat de extra voetballers die uit de bevolkingsgroei voortkomen, allemaal in wijk Nieuw-Zuid gaan voetballen. De praktijk zal uiteraard anders zijn:

- een deel van de nieuwe inwoners is afkomstig uit een ander deel van Leeuwarden (of directe omgeving) en zal waarschijnlijk bij de 'oude' club blijven voetballen;
- een deel van de nieuwe inwoners zal gaan voetballen bij clubs in andere wijken, omdat daar óf ruimte is óf omdat de vereniging hen meer aanspreekt;
- de gemeente en/of de verenigingen kunnen zelf actief stimuleren dat gebruikgemaakt wordt van andere velden of gekozen wordt voor andere sporten.

Concluderend kunnen we stellen dat de behoefte aan voetbalvelden goed aansluit bij het huidige aanbod. Sportpark Wiarda is nu en in de toekomst een groot aandachtspunt. Het is daarom raadzaam om de ledenontwikkeling bij de betreffende clubs goed in de gaten te houden en op tijd te zorgen voor alternatieve locaties of alternatieve sporten. Sportpark Magere Weide heeft te maken met een tekort van een half trainingsveld. Sportpark Nylan lijkt juist overcapaciteit te hebben, wellicht dat hier mogelijkheden liggen om het veldentekort op Wiarda op te lossen. De twee sportvelden op Sportpark 't Loo worden maar door een gering aantal teams benut, ook hier liggen nog mogelijkheden om de druk op sportpark Wiarda te verlagen.

Voor de dorpen in (voormalig) Boarnsterhim geldt dat de velden wel ruimte laten zien voor medegebruik of voor meer voetbalteams. Modelmatig gezien zou het totaal aantal velden in dit deel van de gemeente Leeuwarden verminderd kunnen worden. Dit is echter vooralsnog geen gewenste situatie, omdat voor de kernen de sportvelden een belangrijke maatschappelijke functie vervullen.

Bekijken we de gemeenten Leeuwarden en Leeuwarderadeel samen en passen we de aanname toe dat voetbalteams niet aan voetbalaccommodaties gebonden zijn, dan zien we een totale behoefte aan 29 wedstrijdsvelden (op basis van cultuurtechnische normen) en 15 trainingsvelden in 2014. Dit zijn 3 wedstrijdsvelden en 6 trainingsvelden minder dan de resultaten van de analyse op sportparkniveau (de organisatorische 'extra' velden zijn niet meegerekend). De analyse op gemeenteniveau is echter niet een heel realistische situatie, omdat in de praktijk de teams wel op hun 'eigen' sportpark willen spelen. We adviseren daarom de resultaten op sportparkniveau als uitgangspunt te nemen voor het nieuwe sportaccommodatiebeleid.

Tabel 3.1 Voetbal in Leeuwarden per stadsdeel, sportpark en vereniging – uitgangssituatie 2014-2015

Wijk	Sportpark	Voetbalvereniging	Velden						Aantal teams																			Overig	
			Natuurgras		Kunst-gras	Wetra	pupil/senior	Totaal aantal velden	Senioren heren en dames						Junioren zaterdag				Pupillen										
			Training	Wedstrijd					Za 35+/45+	Za vet.	Zo 35+/45+	Zo vet.	A	B	C	mC-7	D	D-9	D-7	E-9	E-7	F-7	Mini	G	Totaal				
West	Magere Weide	Lac Frisia	0,0	3,0	1,5	0,0	1,0	5,5	2	1	0	7	0	0	3	5	6	1	7	0	2	0	15	12	0	0	61		
Zuid	Nijlân	Leeuwarder Zwaluwen	0,5	1,0	1,0	0,0	1,0	3,5	11	1	0	0	0	0	1	3	4	0	3	0	1	0	5	3	0	0	32		
		Lvv Friesland	0,5	2,0	0,0	0,0	0,0	2,5	2	0	0	3	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	9		
		MKV	1,5	1,0	1,0	0,0	0,0	3,5	1	0	0	5	0	0	1	3	3	0	1	0	1	0	6	7	0	0	28		
	Totaal Nijlân		2,5	4,0	2,0	0,0	1,0	9,5	14	1	0	8	1	0	2	6	7	0	5	0	2	0	12	11	0	0	69		
Nieuw Zuid	Wiarda	FVC	0,0	1,0	1,5	0,0	0,0	2,5	1	0	0	5	1	0	2	3	4	0	3	0	0	0	7	6	0	0	32		
		Blauwwit	0,0	2,0	1,5	0,0	0,0	3,5	11	1	0	0	0	0	3	5	8	0	8	0	1	0	12	9	0	1	59		
	Totaal Wiarda		0,0	3,0	3,0	0,0	0,0	6,0	12	1	0	5	1	0	5	8	12	0	11	0	1	0	19	15	0	1	91		
	t Loo	WWS	0,0	1,0	0,0	1,0	0,0	2,0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3		
Oost	KD-Noord	Leovardia	0,0	2,0	3,0	0,0	0,0	5,0	8	4	0	3	0	0	2	4	7	0	6	0	1	0	8	9	0	0	52		
	KD-Zuid	Nicator	1,0	3,0	0,0	1,0	0,0	5,0	1	0	0	6	0	0		0	1	0	2	0	2	0	3	2	0	0	17		
		Lions/Flamingo	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0	2,0	6	0	0	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10		
	Totaal KD-Zuid		2,0	4,0	0,0	1,0	0,0	7,0	7,0	0,0	0,0	9,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0	0,0	2,0	0,0	2,0	0,0	3,0	2,0	0,0	0,0	27		
Boarnsterhim	Wergea	vv Wergea	0,5	2,0	0,0	0,0	0,0	2,5	1	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5		
	Jirnsum	vv Imsum	1,5	2,0	0,0	0,0	0,0	3,5	0	0	0	4	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	3	3	0	0	14		
	Meinga	GAVC	0,0	2,0	1,0	0,0	0,0	3,0	1	1	0	6	0	0	2	3	4	0	3	0	0	0	5	4	0	0	29		
Leeuwarderadeel	It Gryn	SC Stiens	0,0	3,0	1,0	1,0	0,0	5,0	8	0	0	3	0	0	1	2	3	1	4	0	2	8	0	5	2	0	39		
	in Koarnjum/Jelsum	vv DTD	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	2,0	1	0	0	4	0	0	1	1	0	1	0	0	2	1	0	1	1	0	13		
Totaal Leeuwarden* en Leeuwarderadeel			6,5	27,0	12,5	3,0	2,0	51,0	56	9	0	53	2	0	17	30	41	3	0	39	0	13	9	65	62	3	1	403	

* Betaald voetbalclub Cambuur Leeuwarden is buiten beschouwing gelaten.

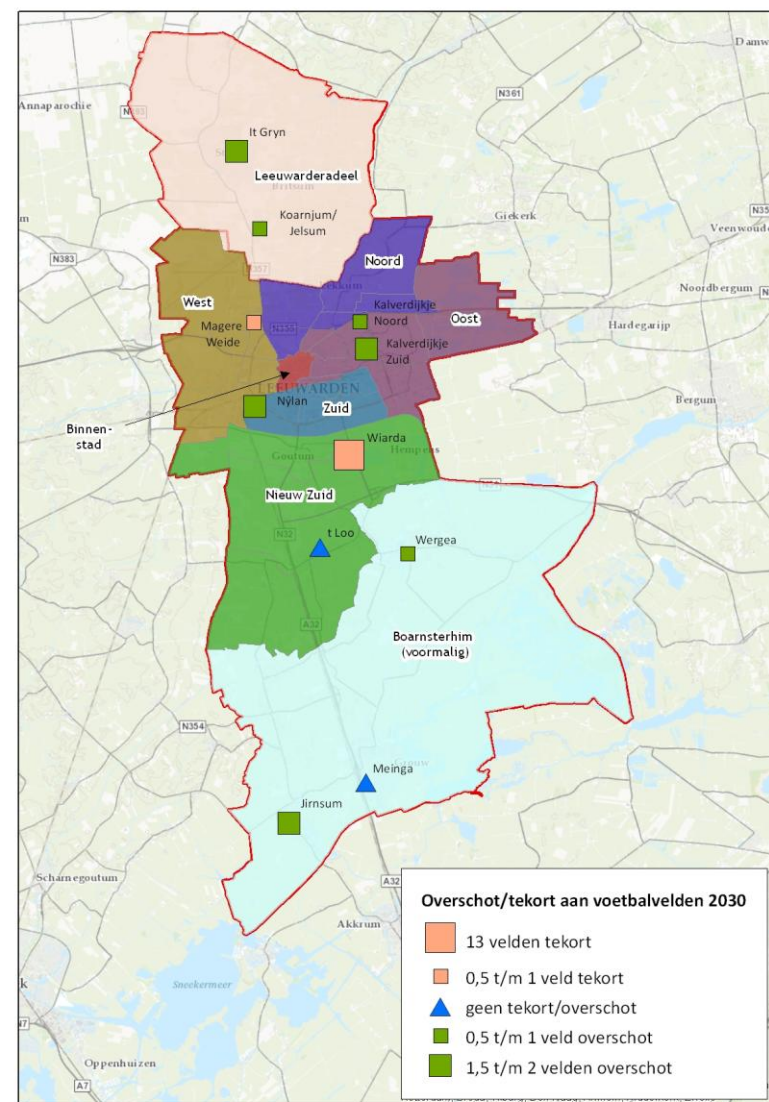
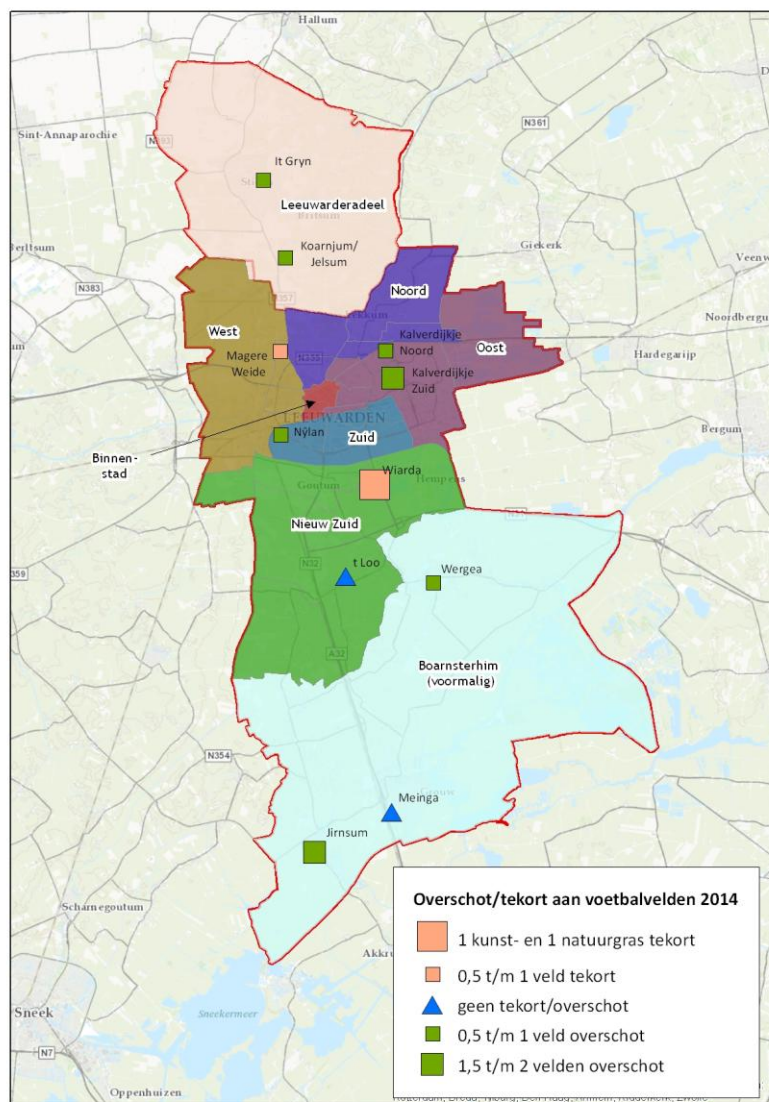
Tabel 3.2 Voetbal in Leeuwarden en Leeuwarderadeel, behoefteberekening 2014

Wijk	Sportpark	Uitgangsgegevens				Teams	Tussenresultaten							Eindresultaten			
		Velden			Aantal aantal velden		Normteams			Behoefte				Overschot / tekort			
		Totaal	Aanbod velden (kunstgras = wedstrijd- en trainingsveld)				Aantal teams	Aantal normteams per weekend			Wedstrijdvelden			Trainings- velden	Wedstrijd- velden	Traings- velden	Totaal
			Wedstrijd	Training				Totaal	zaterdag	zondag	weekend	Cultuur- technisch	Organisa- torisch				
West																	
	Magere Weide	5,5	5,0	1,5	6,5	61	26,88	7,00	33,88	4,00	1,0	5,0	2,0	0,0	-0,5	-0,5	
Zuid																	
	Nijlân	9,5	6,5	4,5	11,0	69	36,60	8,70	45,30	6,00	0,5	6,5	4,0	0,0	0,5	0,5	
Nieuw Zuid																	
	Wiarda	6,0	6,0	3,0	9,0	91	49,70	5,70	55,40	7,00	1,0	8,0	4,0	-2,0	-1,0	-3,0	
	t Loo	2,0	1,0	1,0	2,0	3	2,70	0,00	2,70	1,00	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0	
Oost																	
	KD-Noord	5,0	5,0	3,0	8,0	52	29,45	3,00	32,45	4,00	1,0	5,0	2,0	0,0	1,0	1,0	
	KD-Zuid	7,0	5,0	2,0	7,0	27	12,00	9,00	21,00	2,00	1,0	3,0	2,0	2,0	0,0	2,0	
Boarnsterhim																	
	Wergea	2,5	2,0	0,5	2,5	5	1,00	4,00	5,00	1,00	0,0	1,0	0,5	1,0	0,0	1,0	
	Jirnsum	3,5	2,0	1,5	3,5	14	4,15	4,00	8,15	1,00	0,0	1,0	1,0	1,0	0,5	1,5	
	Meinga	3,0	3,0	1,0	4,0	29	13,20	6,00	19,20	2,00	1,0	3,0	1,0	0,0	0,0	0,0	
Leeuwarderadeel																	
	It Gryn	5,0	4,0	2,0	6,0	39	20,92	3,00	23,92	3,00	0,0	3,0	2,0	1,0	0,0	1,0	
	in Koarnjum/Jelsum	2,0	2,0	1,0	3,0	13	4,76	4,00	8,76	1,00	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	
Leeuwarden en Leeuwarderadeel		51,0	41,5	21,0	62,5	403,0	201,4	54,4	255,8	32,0	5,5	37,5	20,5	4,0	0,5	4,5	

Tabel 3.3 Voetbal in Leeuwarden en Leeuwarderadeel, eindresultaten behoefteberekening 2014, 2020 en 2030

Wijk	Sportpark	2014			2020			2030		
		Overschot / tekort			Overschot / tekort			Overschot / tekort		
		Wedstrijd- velden	Traings- velden	Totaal	Wedstrijd- velden	Traings- velden	Totaal	Wedstrijd- velden	Traings- velden	Totaal
West										
	Magere Weide	0,0	-0,5	-0,5	0,0	-0,5	-0,5	0,0	-0,5	-0,5
Zuid										
	Nijlân	0,0	0,5	0,5	0,0	1,5	1,5	0,0	1,5	1,5
Nieuw Zuid										
	Wiarda	-2,0	-1,0	-3,0	-5,0	-2,0	-7,0	-9,0	-4,0	-13,0
	t Loo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oost										
	KD-Noord	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
	KD-Zuid	2,0	0,0	2,0	2,0	0,0	2,0	2,0	0,0	2,0
Boarnsterhim										
	Wergea	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0
	Jirnsum	1,0	0,5	1,5	1,0	0,5	1,5	1,0	0,5	1,5
	Meinga	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Leeuwarderadeel										
	It Gryn	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	2,0
	in Koarnjum/Jelsum	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0
Totaal Leeuwarden en Leeuwarderadeel		4,0	0,5	4,5	1,0	0,5	1,5	-3,0	-0,5	-3,5

Kaart 3.2 Resultaten behoefteprognose voetbal 2014 en 2030

3.2 Hockey

Mixed Hockey Club Leeuwarden (MHCL) is met bijna zevenhonderd leden de grootste hockeyclub van Friesland en groeit gestaag. De groei in ledenaantal zit vooral bij de junioren en jongste jeugd (bron: www.mhcl.nl). De vereniging heeft de beschikking over twee semi-watervelden en één zand ingestrooid kunstgrasveld (twee velden zijn in 2014 gerenoveerd, één veld is nieuw aangelegd) op sportpark Kalverdijkje-Zuid. De seniorenteamen spelen allemaal op zondag, terwijl alle jeugdteams de competitie op zaterdag afwerken.

Met het huidige aantal teams heeft de vereniging precies genoeg aan de drie velden die er nu liggen. Op basis van de bevolkingsgroei in de gemeente Leeuwarden wordt in de toekomst een klein tekort verwacht, zodat een extra veld nodig zou zijn. Hierbij dient een aantal opmerkingen geplaatst te worden:

- Er is vanuit gegaan dat de huidige leden van MHCL voornamelijk uit de 'oude' gemeente Leeuwarden komen (en niet uit (voormalig) Boarnsterhim of Leeuwarderadeel). Er is daarom gerekend met de bevolkingsontwikkeling van de wijken uit deze oude gemeente.
- Hockey heeft landelijk gezien al een aantal jaren een groeiend aantal beoefenaars en stijgt daarmee in populariteit. Als ook in Leeuwarden hockey aan populariteit wint, stijgt het ledenaantal harder dan nu voorspeld is. Een extra veld zal dan zeker nodig zijn.
- Door de gemeentelijke herindeling met een deel van Boarnsterhim en in de toekomst met Leeuwarderadeel zal MHCL wellicht ook meer leden uit deze gebieden gaan trekken. Ook dan krijgt MHCL te maken met een grotere groei dan nu voorspeld.

Op basis van bovenstaande overwegingen kunnen we concluderen dat MHCL momenteel over voldoende capaciteit beschikt. Voor de toekomst is het van belang om te monitoren of er daadwerkelijk ledengroei gaat plaatsvinden en zo ja of deze synchroon loopt met de bevolkingsontwikkeling, of dat een sterkere toename optreedt. In dat laatste geval is een extra veld op termijn zeker noodzakelijk (tabel 3.4).

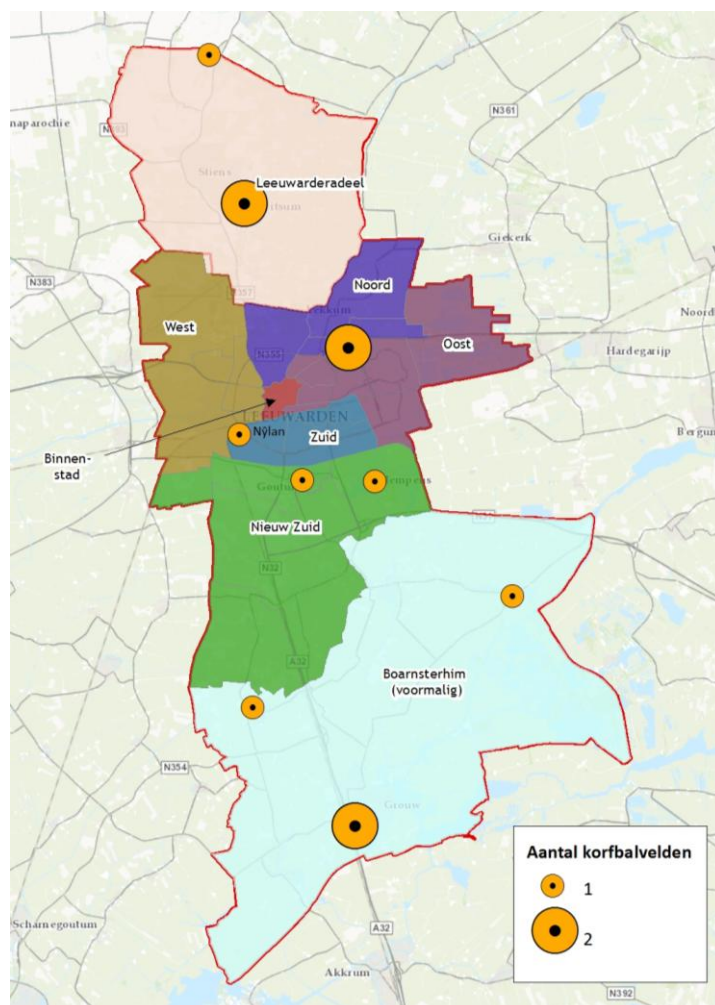
Tabel 3.4 Hockey in Leeuwarden t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode – gemeenteniveau

			Uitgangsgegevens			Tussenresultaten				Eindresultaten		
			Aantal Velden			Aantal normteams			Behoefte aan velden		Overschot / tekort	
			Kunst- gras	Natuur- gras	Totaal	Zaterdag	Zondag	Totaal	Zaterdag	Zondag	Onafgerond	Afgerond
	Sportpark	Vereniging										
2014	KD-Zuid	MHCL	3		3	27,88	11,00	38,88	3,10	1,22	-0,10	0,00
2020	KD-Zuid	MHCL	3		3	28,49	11,14	39,64	3,17	1,24	-0,17	0,00
2030	KD-Zuid	MHCL	3		3	29,94	11,42	41,36	3,33	1,27	-0,33	-1,00

3.3 Korfbal

Korfbal is een populaire sport in Leeuwarden en omgeving. In Leeuwarden zijn zes verenigingen actief en in Leeuwarderadeel twee. De zes verenigingen in Leeuwarden spelen op zeven sportparken, omdat korfbalvereniging Mid Fryslân is ontstaan uit een fusie van verenigingen en op twee locaties is blijven spelen. De verenigingen Wez Fluch en Wez Warber werken veel samen en hebben dan ook gezamenlijke teams. Ze maken gebruik van twee locaties in Nieuw-Zuid. Kaart 3.3 geeft de korfballocaties op kaart weer. In tabel 3.5 zijn de uitgangsgegevens van de analyse opgenomen.

Kaart 3.3 Overzicht korfballocaties

Vanuit de gemeente is aangegeven dat er vanuit maatschappelijk oogpunt belang wordt gehecht aan het voortbestaan van de verenigingen op de huidige locaties. Dit betekent dat als uitgangspunt is genomen dat op elke locatie minimaal één veld blijft bestaan en verenigingen in eerste instantie niet gedwongen worden om te fuseren, intensief samen te werken of naar andere velden uit te wijken. In theorie hebben bijvoorbeeld de drie verenigingen in (voormalig) Boarnsterhim gezamenlijk voldoende aan twee velden, maar omdat er op drie locaties wordt gespeeld, wordt een minimum van drie velden aangehouden.

De resultaten van de behoefteprognose in 2014 is weergegeven in tabel 3.6 Het blijkt dat er drie locaties zijn waar een veld als overschot kan worden aangemerkt: sportpark Kalverdijkje Noord, Meinga en Britsum. Voor sportpark Meinga geldt dat vereniging Mid Fryslân hiervan gebruikmaakt, terwijl deze vereniging ook in Reduzum speelt. Het is niet bekend in hoeverre de verdeling van de teams over de locaties (50-50) overeenkomt met de werkelijkheid. Als meer teams in Grou (Meinga) spelen, dan zijn beide velden wel nodig. De vereniging merkt zelf nog op dat in de praktijk alle (lagere) jeugdteams op natuurgras spelen en de senioren op het kunstgrasveld. In dat geval zijn beide velden voor de vereniging noodzakelijk.

In tabel 3.7 zijn de resultaten van de behoefteprognoses tot 2030 opgenomen. Er blijkt niets te veranderen in de behoefte aan het aantal velden; de drie velden zijn ook in 2030 nog 'over' en er zijn geen sportparken waar tekorten worden verwacht.

Ook voor korfbal is een analyse op gemeenteniveau gemaakt. Op basis van het aantal teams in de gehele gemeente zijn er slechts vijf (kunst)grasvelden nodig. Er wordt dan vanuit gegaan dat teams overal kunnen spelen. De gemeente heeft echter aangegeven voorlopig op alle huidige locaties minimaal een korfbalveld te behouden, zodat we adviseren om de analyse op sportparkniveau als uitgangspunt te nemen voor het nieuwe sportaccommodatiebeleid.

Tabel 3.5 Korfbal in Leeuwarden per stadsdeel, sportpark en vereniging – uitgangssituatie 2014-2015

Wijk	Sportpark	Vereniging	Aantal Velden			Aantal teams					Totaal
			Kunstgras	Natuurgras	Totaal	Senioren		Junioren			
						Zaterdag	Zondag	A	BC	DEF	
Zuid	Nijlân	Pallas	1,00	0,00	1,00	5,00		1,00	2,00	4,00	12,00
Nieuw-Zuid	Hempens	Wez Fluch*		1,00	1,00	0,50	1,00	0,50	1,00	3,00	6,00
	Goutum	Wez Warber*		1,00	1,00	0,50	1,00	0,50	1,00	3,00	6,00
Oost	KD-Noord	Kv Leeuwarden	1,00	1,00	2,00	1,00	2,00	1,00	2,00	2,00	8,00
Boarnsterhim	Reduzum	Mid Fryslân**		1,00	1,00		3,00	1,00	2,00	5,00	11,00
	Warten	Sparta		1,00	1,00					3,00	3,00
Leeuwarderadeel	Meinga	Mid Fryslân**	1,00	1,00	2,00	4,00		1,00	2,00	5,00	12,00
	Hijum	KV MNenW		1,00	1,00	3,00			2,00	1,00	6,00
	Britsum	KV CSL	1,00	1,00	2,00	5,00			2,00	9,00	16,00
Totaal Leeuwarden en Leeuwarderadeel			4,00	8,00	12,00	19,00	7,00	5,00	14,00	35,00	80,00

* Wez Fluch en Wez Warber hebben gezamenlijke teams en spelen op twee locaties. De teams zijn in de tabel over de twee locaties verdeeld.

** Mid Fryslân is een fusie tussen twee verenigingen en speelt zowel in Reduzum als in Grou. De teams zijn in de tabel over de twee locaties verdeeld.

Tabel 3.6 Korfbal in Leeuwarden en Leeuwarderadeel, behoefteberekening 2014

			Uitgangsgegevens							Tussenresultaten					Eindresultaten	
			Aantal Velden			Senioren zaterdag	Senioren zondag	juniores A	juniores BC	juniores DEF	Teams	Aantal normteams	Behoefte aan velden			Overschot / tekort
Wijk	Sportpark	Vereniging	Kunstgras	Natuurgras	Totaal						Aantal teams		zaterdag	zondag	afgerond	
Zuid	Nijlân	Pallas	1,00	0,00	1,00	5,00		1,00	2,00	4,00	12,00	8,85	0,55	0,00	1	0,0
Nieuw-Zuid	Hempens	Wez Fluch		1,00	1,00	0,50	1,00	0,50	1,00	3,00	6,00	3,83	0,47	0,17	1	0,0
	Goutum	Wez Warber		1,00	1,00	0,50	1,00	0,50	1,00	3,00	6,00	3,83	0,47	0,17	1	0,0
Oost	KD-Noord	Kv Leeuwarden	1,00	1,00	2,00	1,00	2,00	1,00	2,00	2,00	8,00	6,05	0,41	0,20	1	1,0
Boarnsterhim	Reduzum	Mid Fryslân		1,00	1,00		3,00	1,00	2,00	5,00	11,00	7,25	0,71	0,50	1	0,0
	Warten	Sparta		1,00	1,00					3,00	3,00	1,20	0,20	0,00	1	0,0
Leeuwarderadeel	Meinga	Mid Fryslân	1,00	1,00	2,00	4,00		1,00	2,00	5,00	12,00	8,25	0,83	0,00	1	1,0
	Hijum	KV MNenW		1,00	1,00	3,00			2,00	1,00	6,00	4,65	0,78	0,00	1	0,0
	Britsum	KV CSL	1,00	1,00	2,00	5,00			2,00	9,00	16,00	9,85	0,62	0,00	1	1,0
Totaal Leeuwarden en Leeuwarderadeel			4,00	8,00	12,00	19,00	7,00	5,00	14,00	35,00	80,00	53,75			9	3,0

Tabel 3.7 Korfbal in Leeuwarden en Leeuwarderadeel, eindresultaten behoefteberekening 2014, 2020 en 2030

Wijk	Sportpark	Vereniging	2014	2020	2030
			Overschot / tekort	Overschot / tekort	Overschot / tekort
Zuid	Nijlân	Pallas	0,0	0,0	0,0
Nieuw-Zuid	Hempens	Wez Fluch	0,0	0,0	0,0
	Goutum	Wez Warber	0,0	0,0	0,0
Oost	KD-Noord	Kv Leeuwarden	1,0	1,0	1,0
Boarnsterhim	Reduzum	Mid Fryslân	0,0	0,0	0,0
	Warten	Sparta	0,0	0,0	0,0
	Meinga	Mid Fryslân	1,0	1,0	1,0
Leeuwarderadeel	Hijum	KV MNenW	0,0	0,0	0,0
	Britsum	KV CSL	1,0	1,0	1,0
Totaal Leeuwarden en Leeuwarderadeel			3,0	3,0	3,0

3.4 Honk- en softbal

Honk- en softbalvereniging HSV The Northern Stars heeft twee velden tot haar beschikking op sportpark Kalverdijkje-Noord. De zeven teams hebben nu en in de toekomst ruim voldoende aan deze twee velden; de vereniging kan de komende jaren een eventuele verdere groei nog goed herbergen (tabel 3.8). Dat kan ook noodzakelijk zijn, omdat door de toevoeging van Boarnsterhim en in 2018 Leeuwarderadeel nieuwe potentiële leden in de gemeente komen wonen.

Tabel 3.8 Honk- en softbal in Leeuwarden t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode - gemeenteniveau

			Uitgangsgegevens						Tussenresultaten				Eindresultaten		
			Aantal Velden		Aantal teams honkbal				Aantal teams softbal	Aantal normteams		Behoefte aan velden		Overschot / tekort	
			Honkbal	Softbal	Heren		Junioren		Senioren regionaal	Honkbal	softbal	Honkbal	softbal	Honkbal	Softbal
					hoofd- en eerste klasse, rookie league	overige senioren	topsport	overig							
	Sportpark	Hockeyvereniging													
2014	KD-Noord	HSV The Northern Stars	1	1	2		1		3	3,0	4,0	1,0	1,0	0,0	0,0
2020	KD-Noord	HSV The Northern Stars	1	1	2,0		1,0		3,0	3,0	4,1	1,0	1,0	0,0	0,0
2030	KD-Noord	HSV The Northern Stars	1	1	2,1		1,0		3,1	3,1	4,2	1,0	1,0	0,0	0,0

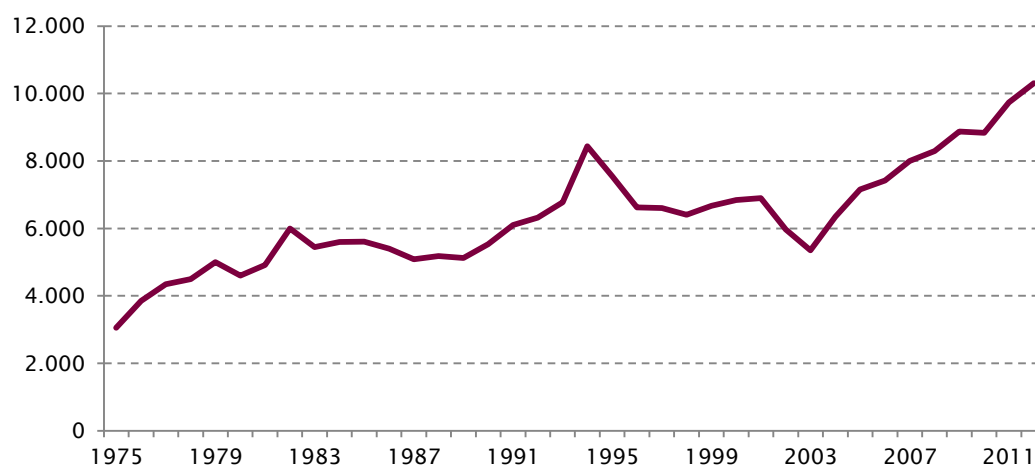
3.5 Rugby

In Leeuwarden is één rugbyvereniging actief, Greate Pier. Deze vereniging speelt op sportpark Aldlân en heeft daar, door een update van het sportpark, binnenkort twee natuurgrasvelden tot haar beschikking (waarvan één veld ook als trainingsveld gebruikt kan worden). Greate Pier heeft twee seniorenteam (een heren- en een damesteam) en een aantal jeugdteams. Het aantal leden is de laatste tijd explosief gegroeid. Zowel bij de dames als bij de heren is het aantal leden toegenomen, maar vooral bij de jeugd is de groei enorm. De reden hiervoor ligt in een grotere landelijke bekendheid van de sport en het groeiende aanbod voor de jeugd. Het is gelukt om een jeugd afdeling op te zetten, die steeds meer vorm krijgt. Greate Pier verwacht dat deze groei zich de komende jaren doorzet. Naarmate de club steeds meer mogelijkheden heeft om de jeugd op te vangen en een goede scholing te bieden, komt de doorstroming van de jeugd naar de senioren vanzelf op gang. Dit tilt de rugbysport naar een hoger plan. Ook is de club betrokken bij de oprichting van een Regionale Rugby Academie.

Op basis van het aantal teams is één wedstrijdveld voldoende om alle wedstrijden te spelen. Het trainingsveld wordt benut voor de trainingen van de senioren en van de junioren.

Landelijk gezien maakt de rugbysport ook een gestage groei door; er zijn inmiddels ruim 10.000 leden. Figuur 3.1 laat de ontwikkeling van het aantal leden van de rugbybond zien. De rugbybond geeft aan dat de sport groeiend is, ook in de noordelijke regio's. Er zijn geen vaste normen voor het aantal spelers of teams dat op een veld kan spelen, maar met het huidige aantal teams heeft Greate Pier nog voldoende mogelijkheden om verder te groeien.

Figuur 3.1 Ledenontwikkeling Rugbybond tot 2012

Bron: ledenstatistieken NOC*NSF (2013)

3.6 Atletiek

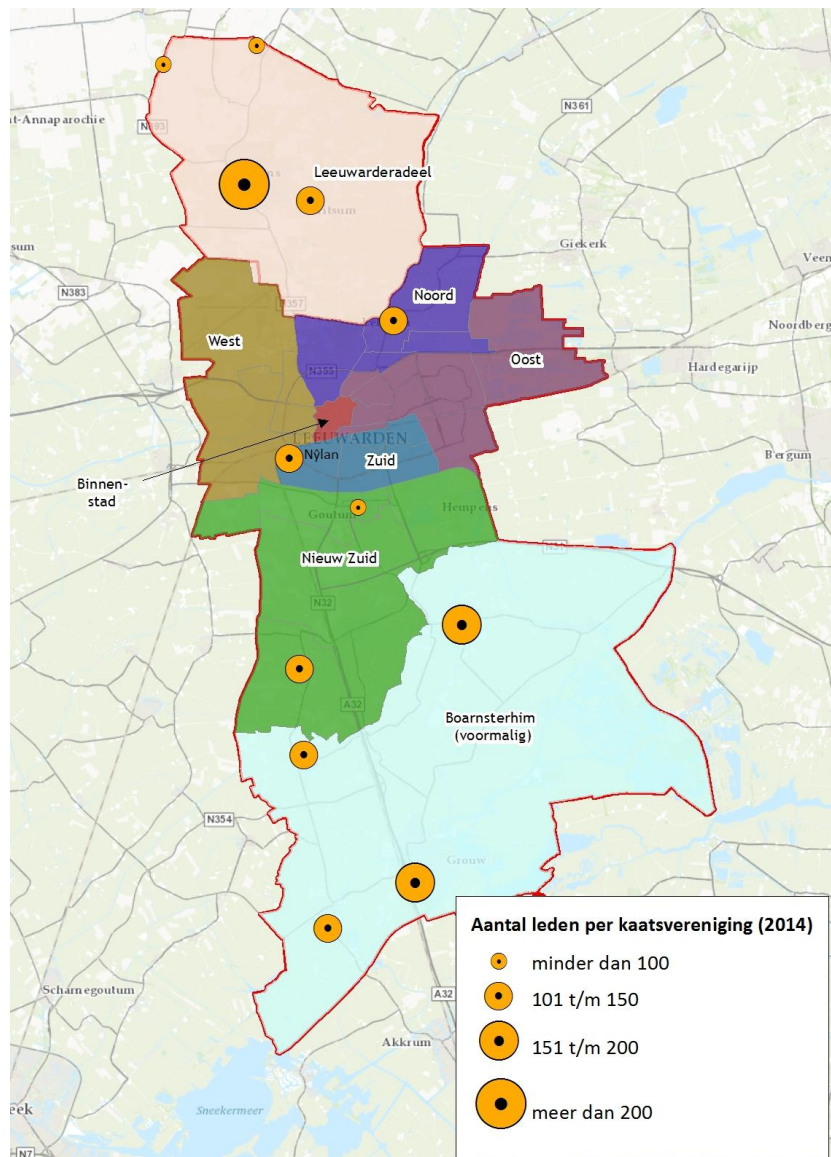
In de gemeente Leeuwarden zijn twee atletiekverenigingen, Lionitas en Athleta. Athleta is een kleine vereniging in Boarnsterhim op sportpark Meinga. Er zijn nog een paar juniorengroepen, maar er wordt gedacht aan opheffing van de vereniging. De 'grasbaan', waar Athleta gebruik van maakt, wordt overigens veel gebruikt door de kaatsvereniging. Lionitas heeft een kunststof atletiekbaan op sportpark Nylan tot haar beschikking, maar maakt ook veel gebruik van de openbare ruimte voor bijvoorbeeld looptrainingen.

De Atletiekunie verwacht een beperkte groei van het aantal baanatleten. De groei wordt door de atletiekunie vooral verwacht bij het aantal lopers. Deze categorie drukt minder zwaar op de accommodatie dan de accommodatiegebonden baanatleten, omdat de groep lopers in de praktijk ook buiten de accommodatie traint. Lionitas heeft ruim zeshonderd leden. De verwachting voor de toekomst, zowel uitgesproken door de Atletiekunie als door de vereniging (via website), is dat dit aantal zich gestaag verder ontwikkelt. Ledenwerving en bevolkingsgroei zijn hiervan de redenen. De Atletiekunie gebruikt als vuistregel dat in een gemeente van 40.000 inwoners of meer een atletiekbaan nodig is. In de vier grote steden is er meer dan één accommodatie, de meeste andere steden hebben één accommodatie. Tot een ledental van ongeveer 1.000 leden kan een atletiekvereniging goed uit de voeten op een volwaardige accommodatie met een 6-laans 400 meterbaan en een 8-laans sprintbaan. Leeuwarden beschikt over een dergelijke accommodatie en beschikt over voldoende faciliteiten voor technische nummers. Met haar huidige ledental van ruim zeshonderd leden, zijn er nog voldoende groeimogelijkheden voor de vereniging.

3.7 Kaatsen

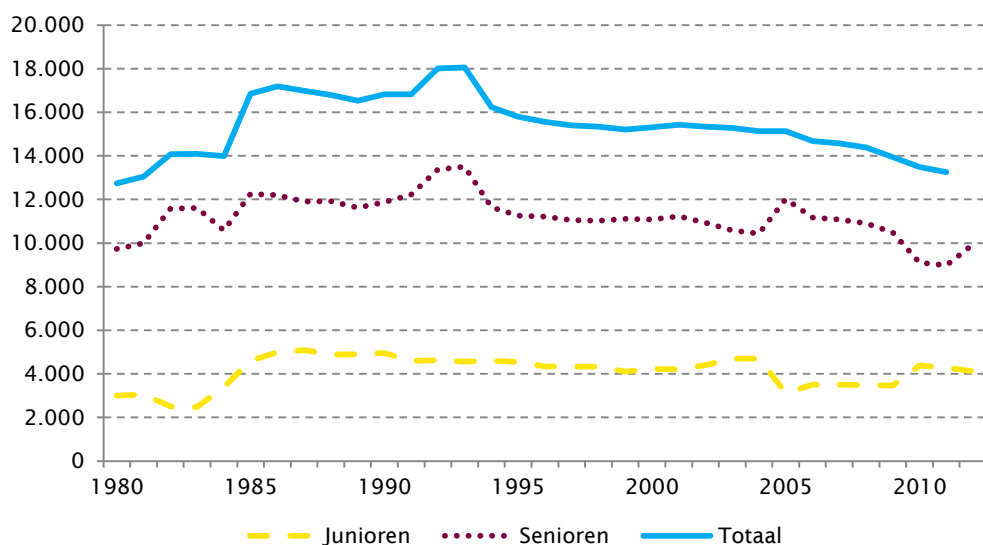
In Leeuwarden zijn 8 kaatsverenigingen met in totaal ruim 1100 leden. Er wordt op 8 verschillende locaties gespeeld, waarbij diverse velden in medegebruik zijn van atletiek, voetbal of korfbal. In Leeuwarderadeel zijn 4 kaatsverenigingen die op 4 kaatsvelden hun sport beoefenen. Deze 4 verenigingen hebben samen bijna 550 leden. Kaart 3.4 geeft de situatie op kaart weer.

Kaart 3.4 Overzicht kaatslocaties

De ledenstatistieken van de Kaatsbond laten tot 2012 een afnemend aantal leden zien (figuur 3.2). Het aantal junioren ligt rond de 4.000 leden, terwijl het aantal senioren na een dip in 2009 en in 2010 weer de 10.000 leden bereikt. Binnen de Kaatsbond en de verenigingen groeit het besef dat de kaatssport ‘met de tijd mee moet’ om ervoor te zorgen dat de kaatsverenigingen niet in hun voortbestaan bedreigd worden. Door teruglopende bezoekersaantallen, minder aanwas van jeugdleden en verminderende sponsoring en subsidies, staan veel verenigingen onder druk en worden fusies en verdergaande samenwerkingen niet uitgesloten. De bond is daarom, samen met de verenigingen, bezig de sport aantrekkelijker te maken, jeugdleden te werven, andere doelgroepen te enthousiasmeren en sponsoring te behouden en uit te breiden.

Figuur 3.2 Ledenontwikkeling Kaatsbond tot 2012

Bron: ledenstatistieken NOC*NSF (2013)

Kijken we naar Leeuwarden en Leeuwarderadeel, dan zien we dat alle verenigingen, met uitzondering van de kaatsverenigingen Goutum, In Nij Begjin en Het Centrum allemaal meer dan honderd leden hebben. Wetterlân en kaatsvereniging De Boer hebben zelfs tweehonderd leden of meer. Passen we de bevolkingsontwikkeling toe op deze ledencijfers, dan ontstaan prognoses voor 2020 en voor 2030 (zie tabel 3.9). Met een lichte bevolkingsdaling in (voormalig) Boarnsterhim, een daling van ruim 10 procent in Leeuwarderadeel en een stijging van 10 procent in de oude gemeente Leeuwarden, blijft het aantal leden in totaal vrijwel gelijk.

Als het de Kaatsbond en de verenigingen lukt om het tij rond de kaatssport te keren en daarmee in populariteit te groeien, dan kan het zijn dat verenigingen wel (of meer) te maken krijgen met ledengroei. Tegelijkertijd is de kans aanwezig dat de populariteit verder daalt en daarmee de verenigingen leden gaan verliezen. Voor het aantal velden is voorlopig geen actie nodig. De huidige locaties voldoen en daar waar medegebruik van de velden plaatsvindt, is dit een goede oplossing om de veldbezetting te verhogen.

Tabel 3.9 Behoefteprognose kaatsen in 2014, 2020 en in 2030

Wijk	Sportpark	Vereniging	Aantal velden		Aantal leden			% verschil 2014 - 2030
			natuurgras		2014	prognose 2020	prognose 2030	
Zuid	Nylân	Onderling genoegen	1		148	154	163	110%
Nieuw-Zuid	Wytgaard	Mei in oar ien /Nij libben	1		150	156	165	110%
	Goutum***	Kaatsclub Goutum	1		70	73	77	110%
Noord	Lekkum	Reitsje Him	1		135	140	149	110%
Boarnsterhim	Meinga*	Wetterlân	1		200	197	194	97%
	Jirnsum **	KV Jirnsum	1		120	118	117	97%
	Reduzum	Jan Reitsma	1		150	148	146	97%
	Wergea **	KV 't Oosten	1		175	173	170	97%
Leeuwarderadeel	Kaatsveld Stiens****	KC De Boer	1		270	261	240	89%
	Kaatsveld Britsum	It Partoer	1		119	115	106	89%
	Sportcomplex Hijum	In Nij Begjin	1		91	88	81	89%
	Kaatsveld Alde Leie	Het Centrum	1		60	58	53	89%

* Gedeeld veld met atletiek

** Gedeeld veld met voetbal

*** Gedeeld veld met korfbal

**** Het kaatsveld in Stiens is tevens een ijsbaan (400 m)

4. Binnensport

Bij de binnensporten zijn verschillende takken van sport, zoals basketbal, gymnastiek/turnen, volleybal, zaalvoetbal (futsal) en badminton geclusterd binnen accommodaties. Doordat deze sporten gebruikmaken van dezelfde ruimte, kan niet voor iedere tak van sport afzonderlijk de ruimtebehoefte worden berekend.

De ruimtebehoefte voor binnensporten wordt berekend aan de hand van draagvlakcijfers voor sporthallen. Het aanbod van sporthallen wordt daartegenover gezet en daarnaast worden verwachtingen voor de toekomst beschreven. Bij deze zogenoemde draagvlakmethode wordt uitgegaan van een maximale en minimale variant. Bij de maximale variant wordt als uitgangspunt één sporthal per 15.000 inwoners genomen, terwijl bij de minimale variant één sporthal per 20.000 inwoners geldt. Van invloed op de uiteindelijke plaatsbepaling binnen dit spectrum zijn de huidige bezetting van de sporthallen en het aantal aanwezige gymzalen. De gymzalen zijn kleiner dan sporthallen en niet toereikend voor alle vormen van sportbeoefening. De gymzalen zijn hierdoor niet geschikt om primair in de berekeningen mee te nemen, maar dienen als een soort buffer of opvang voor sportactiviteiten die door ruimtegebrek niet in de sporthallen terecht kunnen. Overigens zouden sportzalen door hun grotere afmetingen dan gymzalen ook een goede buffer zijn, maar deze zijn in de gemeente Leeuwarden niet aanwezig.

4.1 Vraag-aanbodanalyse sporthallen

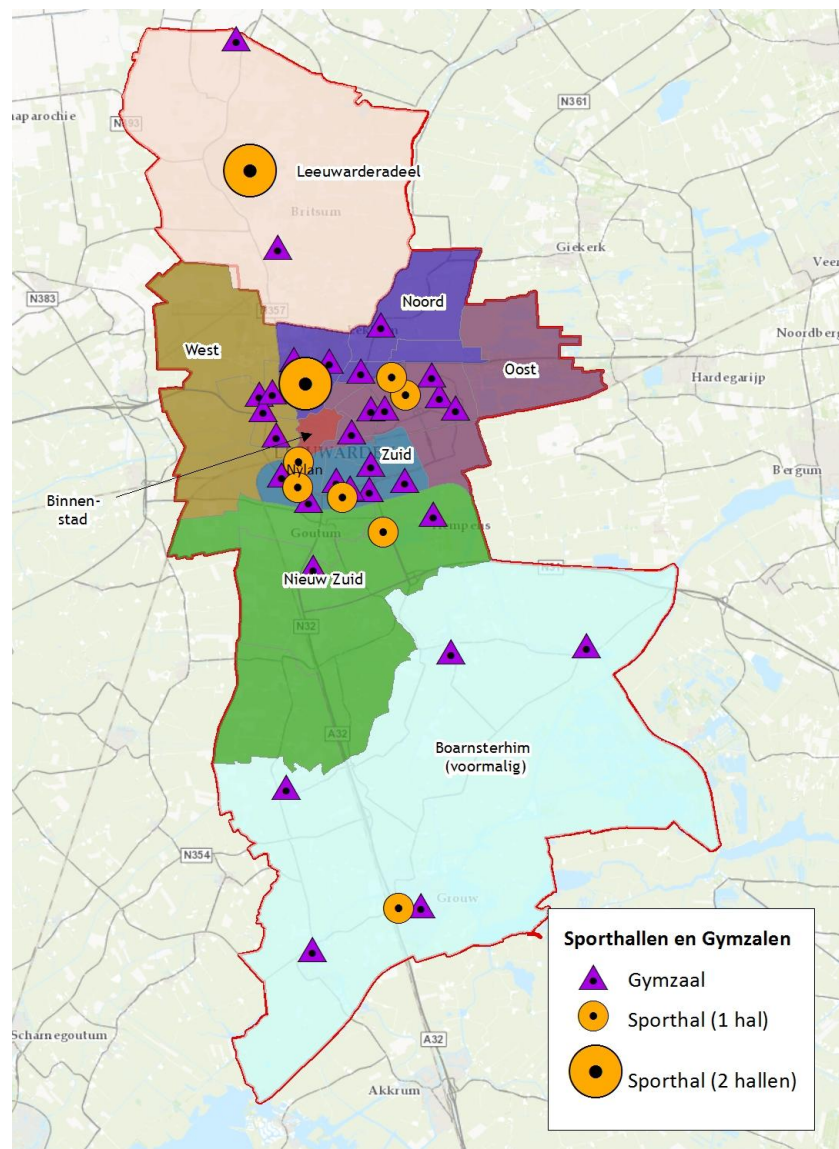
In de gemeente Leeuwarden zijn 9 sporthallen en 28 gymzalen. In Leeuwarderadeel zijn 2 hallen in sportcentrum It Gryn. Tevens zijn er 2 gymzalen in de gemeente. Tabel 4.1 geeft het overzicht van het aantal sporthallen en gymzalen over de verschillende wijken. Op kaart 4.1 staan deze accommodaties nog eens ruimtelijk weergegeven.

Tabel 4.1 Overzicht huidig aanbod sporthallen en gymzalen

Wijk	Sporthal	Aantal sporthallen	Aantal gymzalen
West	-	-	4
Zuid	Nylan	1	
	Julianalaan	1	
	Aldlân	1	
	Totaal	3	7
Nieuw-Zuid	Wiarda	1	2
Oost	Schieringen	1	
	Egelantier	1	
	Totaal	2	6
Noord	Rengershal*	2	4
Boarnsterhim	de Twine	1	5
Leeuwarderadeel	It Gryn	2	2
Leeuwarden en Leeuwarderadeel totaal		11	30

* 1 zaal voor studentensport, 1 voor onderwijs en sportverenigingen

Kaart 4.1 Overzicht sporthallen en gymzalen

Passen we de minimale en maximale variant van de draagvlakmethode toe op Leeuwarden en Leeuwarderadeel samen, dan blijkt er een (theoretisch) overschot van drie tot vijf sporthallen te zijn. Houden we de studentenpopulatie (bijna 8.000 studenten wonen in Leeuwarden) en de studentensporthal (een van de hallen in de Rengershal) buiten de analyse, dan vermindert dit overschot met één hal tot twee tot vier sporthallen in 2030 (tabel 4.2).

Tabel 4.2 Behoefteprognose sporthallen op basis van draagvlakcijfers (Leeuwarden en Leeuwarderadeel)

	2014		2020		2030	
	Min.	Max.	Min.	Max.	Min.	Max.
Draagvlakcijfers sporthallen	20.000	15.000	20.000	15.000	20.000	15.000
Aantal inwoners (6 jaar en ouder)	110.538	110.538	113.578	113.578	118.299	118.299
Benodigd aantal sporthallen	5,5	7,4	5,7	7,6	5,9	7,9
Huidig aanbod	11	11	11	11	11	11
Overschot/tekort	5	3	5	3	5	3

Het geconstateerde overschot is hoog en daarom is verder geanalyseerd waar dit door veroorzaakt wordt. Het blijkt dat de invloed van (voormalig) Boarnsterhim en met name Leeuwarderadeel (twee sporthallen op nog geen 10.000 inwoners) erg groot is op de resultaten. Wanneer de analyse alleen voor het 'oude' Leeuwarden wordt uitgevoerd, dus zonder Boarnsterhim en Leeuwarderadeel, dan is het overschot in 2030 één hal in de maximale variant en drie hallen in de minimale variant. Houden we dan ook de studenten buiten de analyse, dan is het overschot teruggebracht tot één à twee hallen (zie tabel 4.3).

Tabel 4.3 Behoefteprognose sporthallen op basis van draagvlakcijfers (Leeuwarden, exclusief Boarnsterhim, Leeuwarderadeel en studentenpopulatie)

	2014		2030	
	Min.	Max.	Min.	Max.
Draagvlakcijfers sporthallen	20.000	15.000	20.000	15.000
Aantal inwoners (6 jaar en ouder) in Leeuwarden, excl. Boarnsterhim, Leeuwarderadeel en studenten	82.693	82.693	91.774	91.774
Benodigd aantal sporthallen	4,1	5,5	4,6	6,1
Huidig aanbod	7	7	7	7
Overschot/tekort	3	1	2	1

4.2 Huidige bezetting sporthallen en gymzalen

Uit bovenstaande tabellen blijkt een overschot aan sporthallen, maar is dat in de praktijk ook zo? Om daar een (voorzichtige) uitspraak over te doen, zijn de bezettingsoverzichten van de sporthallen en gymzalen in de gemeente Leeuwarden bekeken. Van de sporthallen en gymzalen in Leeuwarderadeel zijn geen bezettingscijfers bekend. Volgens de website www.sportcentrumitgryn.nl worden de hallen echter goed gebruikt. Per jaar zijn er gemiddeld 110.000 sporters die de sporthallen van Sportcentrum It Gryn bezoeken. Er is een breed scala aan binnensporten, bijvoorbeeld handbal, voetbal, korfbal, kaatsen, volleybal, badminton, gymnastiek en tennis. Doordeweeks maakt het onderwijs overdag gebruik van de hallen. Op de avonden zijn de hallen vol gepland met trainingen van vijftien (sport)verenigingen. De weekenden staan vaak in het teken van wedstrijden. Ook verenigingen die op landelijk niveau actief zijn, plannen hun wedstrijden in de sporthallen en die worden door veel publiek bezocht. Tabel 4.4 geeft per sporthal de bezetting overdag (ma, di, do: 8.00-16.00, wo, vrij: 8.00-12.00) door het onderwijs en in de avonduren en het weekend door verenigingen (ma, di, do: 16.00-23.00, wo, vrij: 12.00-23.00 en za, zo: 9.00-22.00). De totale bezetting is de (gewogen) combinatie van

de bezetting door het onderwijs en de verenigingen. Bijlage 4 geeft de bezetting voor elke sporthal en gymzaal in kaartvorm weer.

Tabel 4.4 Bezetting per sporthal door onderwijs, verenigingen en totaal

Wijk	Sporthal	Bezetting		
		Onderwijsgebruik	Verenigingsgebruik	Totaal
Binnenstad	-			
West	-			
Zuid	Nylan	88%	28%	52%
	Julianalaan	98%	33%	59%
	Aldlân	100%	59%	75%
Nieuw-Zuid	Wiarda	78%	60%	67%
Oost	Schieringen	94%	80%	86%
	Egelantier	95%	55%	71%
Noord	Rengershal	72%	57%	63%
Boarnsterhim	De Twine	30%	81%	67%
Leeuwarden		82%	57%	68%

Bron: BV Sport, gemeente Leeuwarden

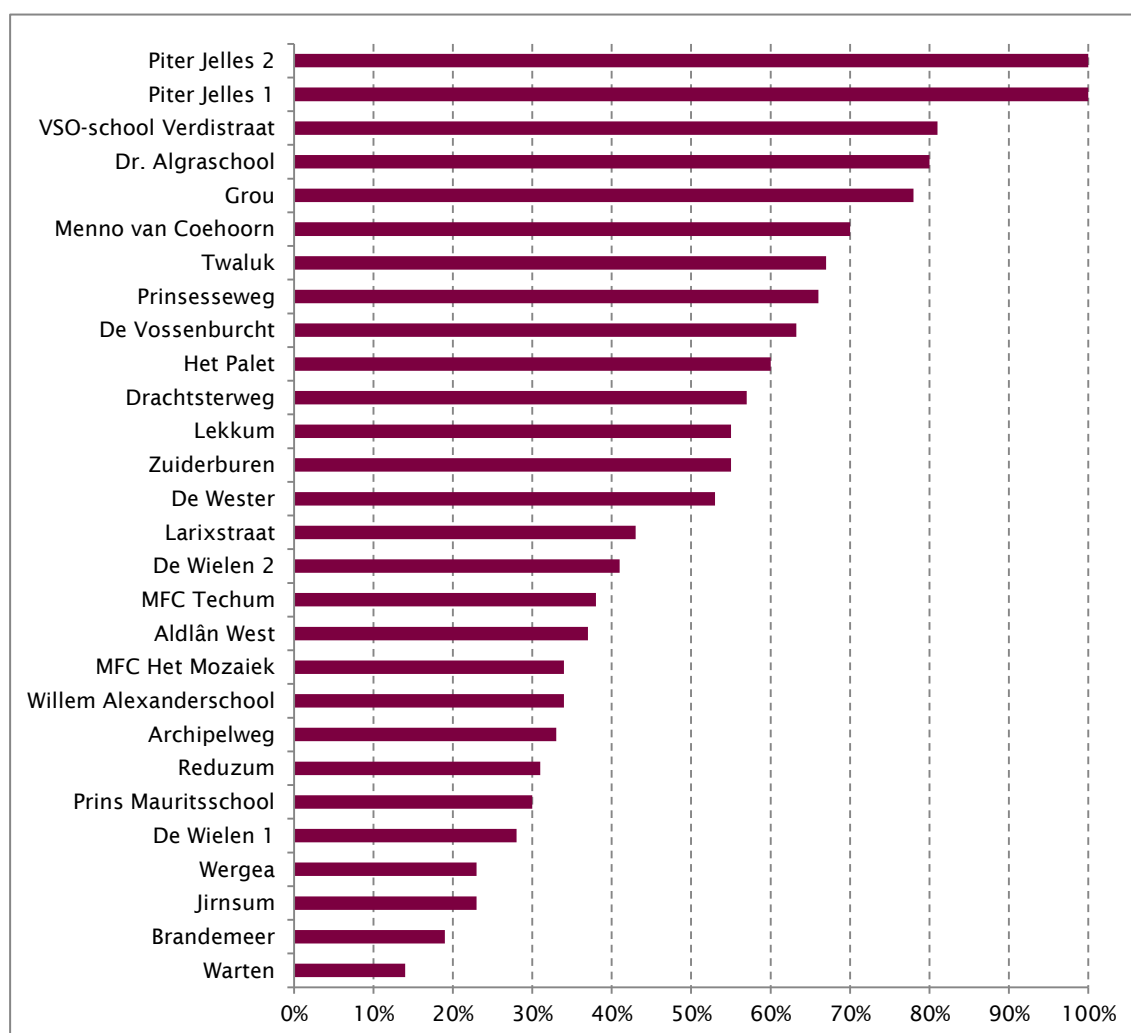
Bekijken we het bezettingsoverzicht van de sporthallen, dan zien we dat alle sporthallen, met uitzondering van De Twine, overdag een bezetting hebben van 70 procent of meer. Vijf sporthallen worden zelfs zo intensief door het onderwijs gebruikt, dat overdag een bezetting van 88 procent of meer wordt gehaald. Het onderwijsgebruik van De Twine in Grou laat overduidelijk ruimte zien voor uitbreidingsmogelijkheden door scholen of andere organisaties.

De bezetting in de avonduren en de weekenden is terug te zien in de kolom ‘verenigingsgebruik’. Over het gehele jaar genomen blijken twee sporthallen, Nylan en Julianalaan, een erg lage bezetting te hebben. De sporthallen Schieringen en De Twine scoren met een bezetting van meer dan 80 procent juist erg hoog. De overige sporthallen hebben een bezetting tussen de 50 procent en 60 procent, en lijken daarmee, over een geheel jaar gezien, nog wel ruimte te hebben voor intensiever gebruik. Op basis van deze gemiddelde cijfers over een heel jaar is het echter niet goed mogelijk om specifieke uitspraken te doen over knelpunten in de bezetting. Op basis van opmerkingen tijdens de Sportontmoeting en op basis van ervaringen in andere gemeenten is het aannemelijk dat ook Leeuwarden op doordeweekse avonden in de wintermaanden (wanneer enkele veldsporten gebruikmaken van binnensportaccommodaties) te maken heeft met hoge druk op de sporthallen. In de zomermaanden en in de avonduren in het weekend is het sporthalgebruik vaak lager en zijn er mogelijkheden voor intensiever gebruik door (sport)verenigingen of andere doelgroepen. De totale bezetting over een jaar varieert van 52 procent voor sporthal Nylan tot 86 procent voor sporthal Schieringen. Hiermee lijkt deze laatste sporthal niet veel ruimte meer te bieden voor extra of nieuwe doelgroepen, terwijl sporthal Nylan in de avonduren en weekenden juist nog uitbreidingsmogelijkheden heeft.

De bezetting van de gymzalen is opgenomen in tabel B5.1 in bijlage 5. Omdat de gymzalen primair voor het bewegingsonderwijs zijn bedoeld is in figuur 4.1 de bezetting overdag opgenomen. Gemiddeld is de bezetting over alle gymzalen 50 procent voor het onderwijs en 17 procent door verenigingen. Dit leidt tot een totale gemiddelde bezetting van 28 procent. Deze cijfers zijn zonder verdere analyse moeilijk te

duiden. Zo is het bijvoorbeeld niet bekend of alle gymzalen ook daadwerkelijk in de avonden en de weekenden geopend zijn. Toch blijkt uit de bezettingsgegevens wel het grote verschil tussen de verschillende gymzalen. Kijken we namelijk naar figuur 4.1, dan zien we dat een aantal gymzalen overdag een bezetting heeft van meer dan 75 procent, maar dat andere gymzalen overdag nog niet voor een kwart gebruikt worden. Dit hangt uiteraard samen met de hoeveelheid onderwijsinstellingen in de buurt van de gymzalen en de aanwezigheid van een sporthal die gebruikt wordt voor onderwijs.

Figuur 4.1 Bezetting gymzalen door onderwijs (overdag)

4.3 Conclusies

Vraag-aanbodanalyse

In de gemeenten Leeuwarden en Leeuwarderadeel zijn 11 sporthallen en 30 gymzalen (2 sporthallen en 2 gymzalen in Leeuwarderadeel, de andere in Leeuwarden). Met ruim 110.000 inwoners leidt de maximale variant van de draagvlakmethode (1 sporthal per 15.000 inwoners van 6 jaar of ouder) tot een overschot van 3 sporthallen. Het blijkt dat de invloed van (voormalig) Boarnsterhim en met name Leeuwarderadeel (2 sporthallen op nog geen 10.000 inwoners) erg groot is op de resultaten. Wanneer de

analyse alleen voor het ‘oude’ Leeuwarden wordt uitgevoerd, dus zonder Boarnsterhim en Leeuwarderadeel en zonder studentenpopulatie, dan is het overschot in 2030 nog 1 hal in de maximale variant.

Bezetting

Alle sporthallen, met uitzondering van De Twine in Grou, hebben overdag een bezetting van minstens 70 procent. Vijf sporthallen hebben zelfs een bezetting van meer dan 88 procent. Sporthal De Twine in Grou heeft overdag overduidelijk ruimte voor extra gebruik, de huidige bezetting is namelijk maar 30 procent. Over het gehele jaar genomen blijken twee sporthallen, Nylan en Julianalaan, een erg lage bezetting te hebben door verenigingen (< 35%). De sporthallen Schieringen en De Twine scoren met een bezetting van meer dan 80 procent juist erg hoog. De overige sporthallen hebben een bezetting tussen de 50 procent en 60 procent door verenigingen en lijken daarmee, over een geheel jaar gezien, nog wel ruimte te hebben voor intensiever gebruik. De totale bezetting over een jaar varieert van 52 procent voor sporthal Nylan tot 86 procent voor sporthal Schieringen. Hiermee lijkt deze laatste sporthal niet veel ruimte meer te bieden voor extra of nieuwe doelgroepen, terwijl sporthal Nylan in de avonden en weekenden juist nog uitbreidingsmogelijkheden heeft.

De gemiddelde bezetting van gymzalen is 50 procent voor het onderwijs en 17 procent door verenigingen. Dit leidt tot een totale gemiddelde bezetting van 28 procent. Er blijken grote verschillen te zijn tussen de verschillende gymzalen: een aantal gymzalen heeft overdag een bezetting van meer dan 75 procent, terwijl andere gymzalen overdag nog niet voor een kwart gebruikt worden. Het gebruik van de gymzalen hangt onder andere af van het aantal en de grootte van de onderwijsinstellingen in de buurt en bijvoorbeeld de aanwezigheid van een sporthal.

Aandachtspunten

- Op basis van deze gemiddelde bezettingscijfers over een heel jaar is het niet goed mogelijk om specifieke uitspraken te doen over knelpunten in de bezetting. Op basis van opmerkingen tijdens de Sportontmoeting en op basis van ervaringen in andere gemeenten is het aannemelijk dat ook Leeuwarden op doordeweekse avonden in de wintermaanden (wanneer enkele veldsporten gebruikenmaken van binnenaccommodaties) te maken heeft (te) met hoge druk op de sporthallen. In de zomermaanden en in de avonden in het weekend is het sporthalgebruik vaak lager en zijn er mogelijkheden voor intensiever gebruik door (sport)verenigingen of andere doelgroepen.
- Een aandachtspunt voor de gymzalen is de dreigende sluiting van onderwijsinstellingen in kleine kernen. Wanneer een onderwijslocatie verdwijnt, is het de vraag wat er met de gymzaal gaat of moet gebeuren. Wanneer deze gymzaal ook door verenigingen wordt gebruikt, is het van belang dat er of een goede alternatieve locatie voor deze verenigingen wordt gevonden of dat er een manier wordt gevonden om de gymzaal te behouden.
- Door een aantal aanwezigen op de Sportontmoeting is aandacht gevraagd voor de gymverenigingen. Deze maken nu alleen gebruik van gymzalen en niet van sporthallen of specialistische turnaccommodaties.⁶ Het gebruik van gymzalen wordt door de gymverenigingen

⁶ Volgens GVL heeft de KNGU aangetoond dat zelfs een specialistische turnhal realiseerbaar is in een grote gemeente als Leeuwarden.

als knelpunt ervaren: de afmetingen van de gymzaal zijn beperkt en de benodigde materialen liggen vaak 'ver weg' opgeruimd. Een aantal verenigingen laat leden van de selectie al trainen in sporthallen buiten de gemeente.

Toekomst

Op basis van bovenstaande analyses is het voor de gemeente Leeuwarden niet noodzakelijk om een extra sporthal te realiseren. Het is wel verstandig om te blijven monitoren hoe de bezetting van de verschillende hallen zich ontwikkelt en waar aandachtspunten of kansen liggen om de bezetting te verhogen. Voor de ene hal vraagt juist de bezetting overdag om creatieve oplossingen, terwijl andere sporthallen juist 's avonds of in het weekend beter benut moeten worden. Om hier beter inzicht te verkrijgen is het raadzaam de bezettingsoverzichten per sporthal en per maand, dag en uur te analyseren.

Voor de gymzalen geldt dat deze met name gekoppeld zijn aan het onderwijs. Wanneer er in Nieuw-Zuid veel extra leerlingen komen, dan zal daar wellicht een extra gymzaal noodzakelijk zijn. In kleine kernen kan door sluiting van onderwijslocaties juist een gymzaal met sluiting worden bedreigd. Het is belangrijk om goed te monitoren of sluiting van een gymzaal ook voor andere gebruikers, zoals sportverenigingen, nadelige gevolgen heeft en zo nodig voor passende alternatieven te zorgen.

5. Conclusies

De gemeente Leeuwarden stelt nieuw sportaccommodatiebeleid op. Eén van de redenen hiervoor is dat er in 2014 een gemeentelijke herindeling is geweest, waardoor Leeuwarden is uitgebreid met een deel van de voormalige gemeente Boarnsterhim. Met medewerking van bv SPORT, diverse sportverenigingen, bijeenkomsten en ‘mee-denkgroepen’ verwacht de gemeente begin 2015 een gedegen en gedragen sportaccommodatiebeleidsplan aan de gemeenteraad te kunnen overhandigen. In het voorliggende onderzoek zijn de huidige en de toekomstige vraag naar sportvelden en sporthallen afgezet tegen het huidige aanbod. In dit hoofdstuk brengen we de onderzoeksuitkomsten in samenhang bijeen en vermelden we de belangrijkste conclusies.

Voetbal

De huidige en de toekomstige behoefte aan voetbalvelden sluit goed aan bij het huidige aanbod, met uitzondering van sportpark Wiarda. Sportpark Wiarda is nu en in de toekomst een groot aandachtspunt, in verband met de grote bevolkingsgroei in Nieuw-Zuid. Het is daarom raadzaam om de ledenontwikkeling bij de betreffende clubs goed in de gaten te houden en op tijd te zorgen voor alternatieve locaties of alternatieve sporten. Sportpark Magere Weide heeft een tekort van een half trainingsveld. Sportpark Nylan lijkt juist overcapaciteit te hebben, wellicht dat hier mogelijkheden liggen voor het veldentekort op Wiarda. Ook de twee sportvelden op Sportpark 't Loo worden maar door een gering aantal teams benut, daarom liggen ook hier mogelijkheden om de druk op sportpark Wiarda te verlagen.

Voor de dorpen in (voormalig) Boarnsterhim geldt dat de velden wel ruimte laten zien voor medegebruik of meer voetbalteams. Modelmatig gezien zou het totaal aantal velden in dit deel van de gemeente Leeuwarden verminderd kunnen worden. Een belangrijke afweging hierbij is de belangrijke maatschappelijke functie van de sportvelden.

Hockey

De enige hockeyclub in Leeuwarden, MHCL, beschikt momenteel over voldoende capaciteit. Landelijk gezien is hockey een sport die steeds meer beoefend wordt. Voor de toekomst is het daarom van belang om te monitoren of er ook bij MHCL ledengroei gaat plaatsvinden en zo ja, of deze synchroon loopt met de bevolkingsontwikkeling of dat een sterkere toename optreedt. In dat laatste geval is een extra veld op termijn zeker noodzakelijk.

Korfbal

Korfbal is een vrij grote sport in Leeuwarden en wordt in totaal op negen locaties beoefend. Vanuit de gemeente is aangegeven dat er belang wordt gehecht aan het voortbestaan van de verenigingen op de huidige locaties. Dit betekent dat als uitgangspunt is genomen dat op elke locatie minimaal één veld blijft bestaan, en verenigingen in eerste instantie niet gedwongen worden om te fuseren, intensief samen te werken of naar andere velden uit te wijken. Op basis van de bevolkingsontwikkeling blijkt dat er in ieder geval twee locaties zijn waar een veld als overschot kan worden aangemerkt: sportpark Kalverdijkje Noord en Britsum. Ook in Warten is er weinig bespeling van het sportveld. Voor sportpark Meinga geldt dat in theorie een veld over is, maar volgens de vereniging worden beide velden veel gebruikt.

Honk- en softbal

Honk- en softbalvereniging HSV The Northern Stars heeft twee velden tot haar beschikking op sportpark Kalverdijkje-Noord. De zeven teams hebben nu en in de toekomst ruim voldoende aan deze twee velden en de vereniging kan de komende jaren een eventuele verdere groei nog goed herbergen.

Rugby

In Leeuwarden is één rugbyvereniging actief, Greate Pier. Deze vereniging speelt op sportpark Aldlân en heeft daar twee natuurgrasvelden (een wedstrijd- en een trainingsveld) tot haar beschikking. Op basis van het aantal teams is één wedstrijdveld voldoende om alle wedstrijden te spelen. Het trainingsveld wordt benut voor de trainingen van de senioren en de junioren. Er is ook de komende jaren geen behoefte aan extra capaciteit.

Atletiek

In de gemeente Leeuwarden zijn twee atletiekverenigingen, Lionitas en Athleta. Athleta is een kleine vereniging in Boarnsterhim met slechts enkele juniorengroepen. Er wordt dan ook gedacht aan opheffing van de vereniging. De 'grasbaan' waarvan Athleta gebruik maakt, wordt overigens veel gebruikt door de kaatsvereniging. Lionitas is een vereniging met meer dan zeshonderd leden en heeft een volwaardige atletiekaccommodatie tot haar beschikking. Er zijn nog voldoende mogelijkheden voor deze vereniging om te groeien, voordat er extra capaciteit nodig is (tot 1.000 leden voldoet 1 accommodatie).

Kaatsen

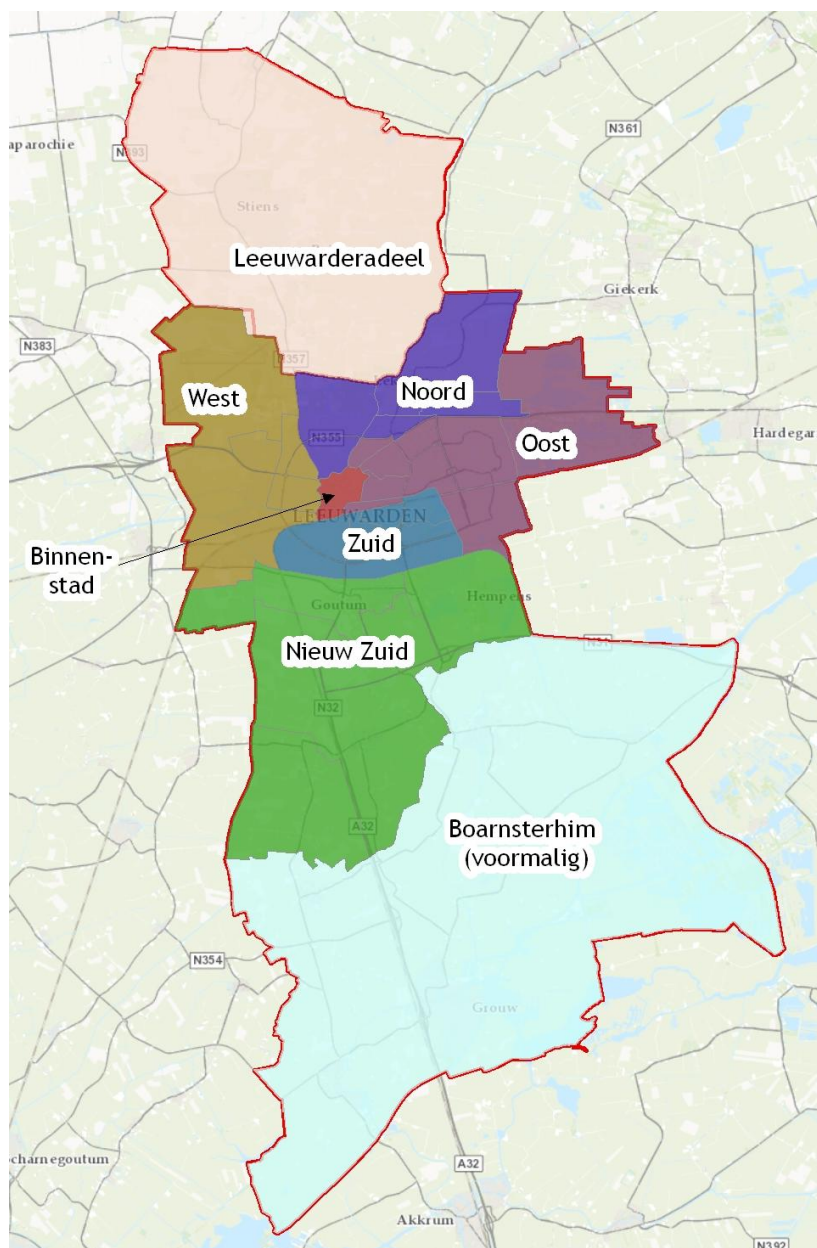
Kaatsen is een populaire sport in Leeuwarden en wordt op twaalf locaties gespeeld. Binnen de Kaatsbond en de verenigingen groeit echter het besef dat de kaatssport 'met de tijd mee moet' om ervoor te zorgen dat de kaatsverenigingen niet in hun voortbestaan bedreigd worden. Als het de Kaatsbond en de verenigingen lukt om het tij rond de kaatssport te keren en daarmee in populariteit te groeien, dan kan het zijn dat verenigingen wel (of meer) te maken krijgen met ledengroei. Tegelijkertijd is de kans ook aanwezig dat de populariteit verder daalt en daarmee de verenigingen leden gaan verliezen. Voor het aantal velden is voorlopig geen actie nodig. De huidige locaties voldoen en daar waar medegebruik van de velden plaatsvindt, is dit een goede oplossing om de veldbezetting te verhogen.

Binnensport

Het is voor de gemeente Leeuwarden niet noodzakelijk om een extra sporthal te realiseren of te sluiten. Het is wel verstandig om te blijven monitoren hoe de bezetting van de verschillende hallen zich ontwikkelt en waar aandachtspunten of kansen liggen om de bezetting te verhogen. Voor de ene hal vraagt juist de bezetting overdag om creatieve oplossingen, terwijl andere sporthallen juist 's avonds of in het weekend beter benut moeten worden. Om hier beter inzicht te verkrijgen is het raadzaam de bezettingsoverzichten per sporthal en per maand, dag en uur te analyseren.

Voor de gymzalen geldt dat deze met name gekoppeld zijn aan het onderwijs. Wanneer er in Nieuw-Zuid veel extra leerlingen komen, dan zal daar wellicht een extra gymzaal noodzakelijk zijn. In kleine kernen kan door sluiting van onderwijslocaties juist een gymzaal met sluiting worden bedreigd. Het is belangrijk om goed te monitoren of sluiting van een gymzaal ook voor andere gebruikers, zoals sportverenigingen, nadelige gevolgen heeft en zo nodig voor passende alternatieven te zorgen.

Bijlage 1 Indeling wijken

Bijlage 2 Bevolkingsgegevens per wijk

Tabel B2.1 Bevolkingsgegevens naar leeftijdscategorie voor Leeuwarden en Leeuwarderadeel

	Leeuwarden			Leeuwarden + Leeuwarderadeel		
	2014	2020	2030	2014	2020	2030
4 - 5 jaar (mini's)	2.305	2.371	2.452	2.512	2.570	2.635
<i>ontwikkeling t.o.v. 2014</i>		3%	6%		2%	5%
6 - 11 jaar (pupillen)	6.656	6.774	6.885	7.369	7.462	7.518
<i>ontwikkeling t.o.v. 2014</i>		2%	3%		1%	2%
12 - 17 jaar (juniores)	7.299	7.363	7.410	8.119	8.155	8.138
<i>ontwikkeling t.o.v. 2014</i>		1%	2%		0%	0%
18 - 54 jaar (seniores)	56.673	57.083	57.535	61.245	61.496	61.594
<i>ontwikkeling t.o.v. 2014</i>		1%	2%		0%	1%
35 - 54 jaar (35+ / 45+)	28.286	28.056	27.149	31.142	30.814	29.685
<i>ontwikkeling t.o.v. 2014</i>		-1%	-4%		-1%	-5%
30 - 54 jaar (veteranen)	35.636	35.557	35.037	38.961	38.767	37.989
<i>ontwikkeling t.o.v. 2014</i>		0%	-2%		0%	-2%
6 jaar en ouder	100.850	104.223	109.697	110.538	113.578	118.299
<i>ontwikkeling t.o.v. 2014</i>		3%	9%		3%	7%
Alle leeftijden (0 jaar en ouder)	107.933	111.502	117.281	118.211	121.426	126.407
<i>ontwikkeling t.o.v. 2014</i>		3%	9%		3%	7%

Bron: gemeente Leeuwarden en CBS, bewerking Mulier Instituut

Tabel B2.2 Bevolkingsgegevens naar leeftijdscategorie per wijk, 2014

2014	Wijk										
	Binnenstad	Noord	Oost	Zuid	Nieuw-Zuid	West	Boarnsterhim	Leeuwarderadeel	Totaal Leeuwarden	Totaal Leeuwarden + Leeuwarderadeel	
4 - 5 jaar (mini's)	32	270	590	448	409	288	268	207	2.305	2.512	
6 - 11 jaar (pupillen)	64	835	1.573	1.243	1.260	798	884	713	6.656	7.369	
12 - 17 jaar (juniores)	199	971	1.878	1.441	1.125	848	837	820	7.299	8.119	
18 - 54 jaar (seniores)	3.354	6.452	16.220	12.509	6.409	6.663	5.068	4.571	56.673	61.245	
35 - 54 jaar (35+ / 45+)	893	3.190	7.474	5.960	4.258	3.251	3.260	2.856	28.286	31.142	
30 - 54 jaar (veteranen)	1.249	3.851	9.657	7.805	5.075	4.186	3.813	3.325	35.636	38.961	
6 jaar en ouder	4.480	13.176	26.979	22.629	11.400	11.929	10.257	9.689	100.850	110.538	
Alle leeftijden (0 jaar en ouder)	4.597	13.974	28.875	24.038	12.597	12.833	11.019	10.278	107.933	118.211	

Bron: gemeente Leeuwarden en CBS, bewerking Mulier Instituut

Tabel B2.3 Bevolkingsgegevens naar leeftijdscategorie per wijk, 2020

2020	Wijk										
	Binnenstad	Noord	Oost	Zuid	Nieuw-Zuid	West	Boarnsterhim	Leeuwarderadeel	Totaal Leeuwarden	Totaal Leeuwarden + Leeuwarderadeel	
4 - 5 jaar (mini's)	39	261	563	426	575	276	232	200	2.371	2.570	
6 - 11 jaar (pupillen)	76	801	1.525	1.178	1.679	769	746	688	6.774	7.462	
12 - 17 jaar (juniores)	209	917	1.766	1.349	1.501	816	805	791	7.363	8.155	
18 - 54 jaar (seniores)	3.577	6.030	15.291	11.861	9.085	6.435	4.804	4.414	57.083	61.496	
35 - 54 jaar (35+ / 45+)	803	2.948	6.892	5.628	5.751	3.079	2.955	2.758	28.056	30.814	
30 - 54 jaar (veteranen)	1.220	3.567	9.002	7.371	6.996	4.002	3.399	3.210	35.557	38.767	
6 jaar en ouder	4.567	13.225	26.380	22.175	15.941	11.811	10.125	9.355	104.223	113.578	

Alle leeftijden (0 jaar en ouder)	4.705	13.998	28.155	23.507	17.665	12.669	10.803	9.924	111.502	121.426
-----------------------------------	-------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	-------	---------	---------

Bron: gemeente Leeuwarden en CBS, bewerking Mulier Instituut

Tabel B2.4 Bevolkingsgegevens naar leeftijdscategorie per wijk, 2030

2030	Wijk								Totaal Leeuwarden	Totaal Leeuwarden + Leeuwarderadeel
	Binnenstad	Noord	Oost	Zuid	Nieuw-Zuid	West	Boarnsterhim	Leeuwarderadeel		
4 - 5 jaar (mini's)	44	247	542	409	752	267	191	184	2.452	2.635
6 - 11 jaar (pupillen)	85	752	1.404	1.079	2.336	716	512	633	6.885	7.518
12 - 17 jaar (junioren)	216	869	1.687	1.264	2.077	764	533	728	7.410	8.138
18 - 54 jaar (senioren)	3.723	5.480	14.644	11.257	12.372	6.085	3.973	4.059	57.535	61.594
35 - 54 jaar (35+ / 45+)	733	2.535	6.153	5.016	7.958	2.754	2.000	2.536	27.149	29.685
30 - 54 jaar (veteranen)	1.223	3.125	8.199	6.711	9.702	3.677	2.400	2.952	35.037	37.989
6 jaar en ouder	4.643	13.163	25.955	21.791	22.639	11.543	9.963	8.603	109.697	118.299
Alle leeftijden (0 jaar en ouder)	4.803	13.904	27.714	23.108	24.805	12.392	10.555	9.126	117.281	126.407

Bron: gemeente Leeuwarden en CBS, bewerking Mulier Instituut

Bijlage 3 Gebruikte begrippen

Belastingcoëfficiënt

De belastingcoëfficiënt geeft per type team aan wat de belasting is van dat type team voor het sportveld. Er bestaat een groot verschil in de beschadiging van het veld als gevolg van een pupillenwedstrijd in vergelijking met een seniorenwedstrijd. Niet alleen duurt een pupillenwedstrijd korter dan een seniorenwedstrijd, ook is er sprake van een aanzienlijk geringere belasting van het veld per speler. Hierdoor kunnen niet alle teams als gelijkwaardig worden beoordeeld. Om de behoefte van de sportverenigingen naar sportvoorzieningen te bepalen is door de NOC*NSF voor de teamsporten een vertaling gemaakt naar belastingcoëfficiënten. Dit betekent dat een senior-competitieteam op een eenheid van 1,0 wordt gesteld en de overige teams hieraan worden gerelateerd.

Normteams (seniorwedstrijdequivalent-teams (SWE-teams))

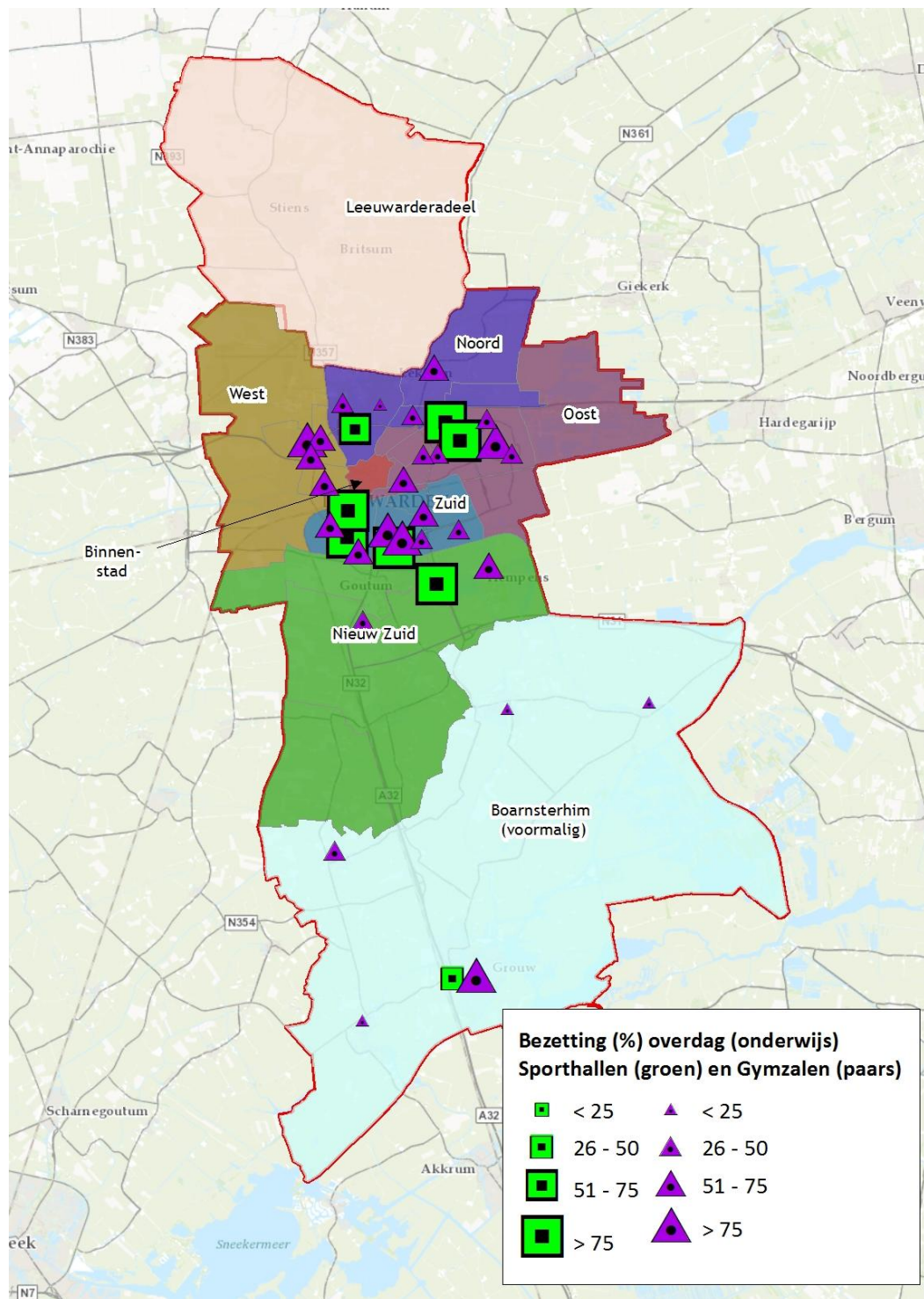
Op basis van de belastingcoëfficiënten worden de andere teams omgerekend naar seniorteams. Een seniorteam kent een belastingcoëfficiënt van 1, terwijl veel andere teams een lagere belastingcoëfficiënt kennen. Door de andere teams te vermenigvuldigen met de eigen belastingcoëfficiënt wordt de belasting uitgedrukt in de belasting van seniorteams. Het resultaat van de optelling van deze omrekening wordt het aantal normteams (of SWE-teams) genoemd. Een vereniging met relatief veel jeugdteams heeft dus een relatief lager aantal normteams dan een vereniging met vooral seniorenteams.

Planningsnorm

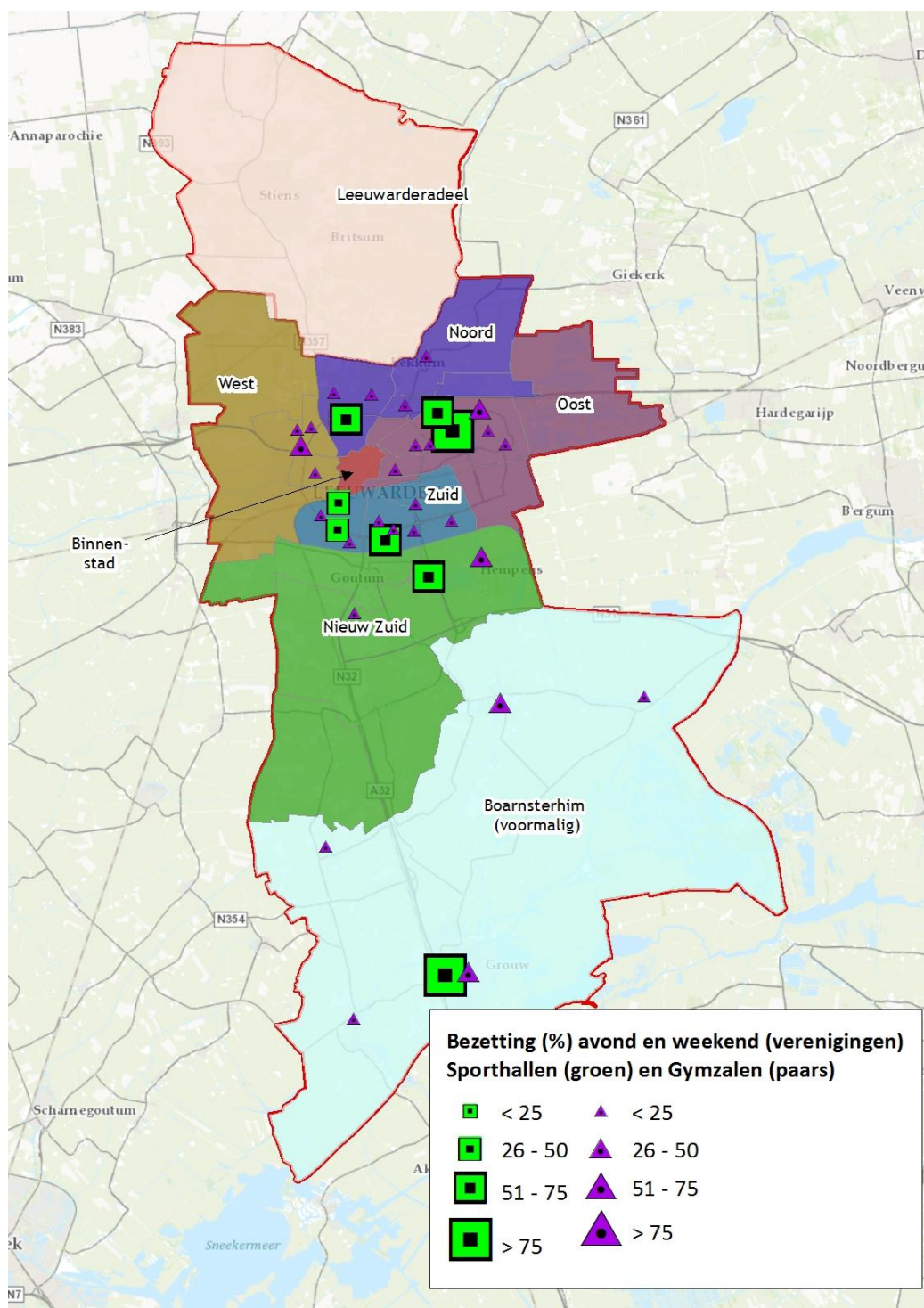
De planningsnorm geeft, al dan niet per type wedstrijdveld, aan hoeveel normteams wedstrijden kunnen spelen op dit veld. Bij voetbal, hockey en korfbal worden andere planningsnormen gehanteerd voor zaterdag, zondag en het gehele weekend. Deze afwijkende normen zijn gebaseerd op de belasting van de velden. De planningsnorm voor het weekend is geen optelling van de norm voor zaterdag en zondag, omdat dit ten koste zou gaan van de kwaliteit van het veld. Zo heeft voetbal een planningsnorm van 7 voor de zaterdag en zondag, en een norm van 9 voor het gehele weekend. Dit betekent dat er op zaterdag of op zondag maximaal zeven wedstrijden gespeeld kunnen worden op een veld, maar dat het maximum voor het gehele weekend negen wedstrijden is. Met behulp van de planningsnorm wordt uiteindelijk bepaald hoeveel velden er nodig zijn.

Bijlage 4 Bezetting sporthallen en gymzalen (kaarten)

Kaart B4.1 Bezetting sporthallen en gymzalen door onderwijs (overdag)

Kaart B4.2 Bezetting sporthallen en gymzalen verenigingen (avond en weekend)

Bijlage 5 Bezetting per gymzaal (tabel)

Tabel B5.1 Bezetting per gymzaal door onderwijs, verenigingen en totaal

Wijk	Gymzaal	Bezetting		
		Onderwijsgebruik	Verenigingsgebruik	Totaal
Binnenstad	-			
West	De Vossenburcht	63%	23%	30%
	VSO-school Verdistraat	81%	22%	39%
	De Wester	53%	39%	22%
	Twaluk	67%	0%	21%
Zuid	Aldlân West	37%	17%	24%
	Drachtsterweg	57%	15%	28%
	Piter Jelles 1	100%	7%	45%
	Piter Jelles 2	100%	9%	46%
	Prinsesseweg	66%	15%	32%
	Willem Alexanderschool	34%	19%	24%
	Het Palet	60%	9%	25%
	Zuiderburen	55%	28%	37%
Nieuw-Zuid	MFC Techum	38%	6%	16%
	Dr. Algraschool	80%	23%	41%
Oost	Archipelweg	33%	10%	17%
	Larixstraat	43%	12%	22%
	Menno van Coehoorn	70%	7%	27%
	De Wielen 1	28%	36%	31%
	De Wielen 2	41%	22%	31%
Noord	Brandemeer	19%	7%	11%
	MFC Het Mozaiek	34%	9%	17%
	Lekkum	55%	1%	18%
	Prins Mauritschool	30%	10%	16%
Boarnsterhim	Grou	78%	48%	57%
	Jirnsum	23%	24%	24%
	Wergea	23%	30%	28%
	Warten	14%	9%	11%
	Reduzum	31%	25%	27%
Leeuwarden (exclusief Leeuwarderadeel)		50%	17%	27%

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl